

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ШУМАРСТВА

Шуме Републике Српске

а. д. СОКОЛАЦ

**ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2022.
ГОДИНУ**

СОКОЛАЦ, март 2022. године

Садржај

I УВОД	3
II ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОСЛОВАЊА У 2021. ГОДИНИ	6
1. УРЕЂИВАЊЕ ШУМА.....	6
2. СЈЕМЕНСКО-РАСАДНИЧКА ПРОИЗВОДЊА И ШУМСКО-УЗГОЈНИ РАДОВИ	7
3. ЗАШТИТА ШУМА	8
4. ИСКОРИШЋАВАЊЕ ШУМА.....	9
5. ИНВЕСТИЦИОНА УЛАГАЊА	10
6. ФИНАНСИЈСКИ РЕЗУЛТАТ И МЈЕРЕ ФИНАНСИЈСКЕ КОНСОЛИДАЦИЈЕ.....	10
7. ЦЕРТИФИКАЦИЈА ШУМА	11
III САДАШЊЕ СТАЊЕ ШУМАРСТВА	12
IV ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2022. ГОДИНУ	15
A. ЗАЈЕДНИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ ЗА ИЗРАДУ ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКОГ ПЛАНА ЗА 2022. ГОДИНУ	15
B. ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН	28
1. СЈЕМЕНСКО-РАСАДНИЧКА ПРОИЗВОДЊА И ШУМСКО-УЗГОЈНИ РАДОВИ.....	28
2. ЗАШТИТА ШУМА И ШУМСКОГ ЗЕМЉИШТА	32
3. ПЛАНИРАНИ ОБИМ СЈЕЧЕ И ПРОИЗВОДЊЕ ШУМСКИХ ДРВНИХ СОРТИМЕНАТА	35
4. ПЛАН РЕЛИЗАЦИЈЕ ШУМСКИХ ДРВНИХ СОРТИМЕНАТА	40
5. ПЛАН УКУПНЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ.....	42
6. ОСТАЛИ ПРОИЗВОДИ ШУМАРСТВА	42
6.1 ПЛАН ЛОВСТВА	43
7. ПЛАН ЦЕРТИФИКАЦИЈЕ ШУМА	44
8. ПЛАН РАДНЕ СНАГЕ	45
9. ПЛАН ОБРАЗОВАЊА И СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА	45
10.1 ПЛАН ФОРМИРАЊА И РАСПОДЈЕЛЕ УКУПНОГ ПРИХОДА	45
10.2 ПЛАН РАСХОДА	47
11. ПЛАН ИНВЕСТИЦИОНИХ УЛАГАЊА	49
12.1 ПЛАН ПОСЛОВАЊА ЦЕНТРА ЗА ГАЗДОВАЊЕ КРШОМ	50
12.2 ПЛАН ПОСЛОВАЊА ИСТРАЖИВАЧКО-РАЗВОЈНОГ И ПРОЈЕКТНОГ ЦЕНТРА	51
ЗАКЉУЧЦИ:	52

ТАБЕЛАРНИ ПРЕГЛЕД

Табела 1.1. План потребних сјемена за сјетву у расадницима	1
Табела 1.2. План производње садног материјала	1
Табела 1.3. План шумскоузгојних радова	4
Табела 2. План заштите шума	9
Табела 3.1. План сјече по категоријама шума	10
Табела 3.2. Планирани обим сјеча /ЕТАТ/	48
Табела 3.5. Планирана сјеча по подручјима општина	52
Табела 4.1. Динамика сјече	57
Табела 4.2. Динамика привлачења	58
Табела 4.3. Динамика отпреме	59
Табела 5. План реализације шумских дрвених сортимената	60
Табела 5.2. План сортиментне реализације из редовних и ванредних сјеча	65
Табела 12. План реализације осталих шумских производа и осталих дјелатности	80
Табела 6. План укупне реализације	81
Табела 8. Формирање и расподела укупног прихода	82
Табела 8.1 План расхода	83
Табела 8.2 План прихода и расхода /Биланс успјеха/	85
Табела 9. План инвестиционих улагања	88
Табела 7. План радне снаге	121
Табела 10. План образовања и стручног усавршавања	123
Табела 3.3 План сјечиве дрвне масе по одјелима	124
Табела 12.2 План реализације шумског отпада, пањевине и сјеченице по одјелима	154

I УВОД

Шуме су биолошки најразноврснији и један од најсложенијих екосистема на копну. Од свог постанка човјек је везан за шуму, живећи у њеној близини и од њених плодова. За цијелу биосферу непроцјењива је вриједност шуме, јер она штити земљиште и има многоструки утицај на његову плодност, утиче на водни режим спречавајући ерозију, обавља климатско-заштитну функцију ублажавајући климатске екстреме, задржава велике количине отровних материја из ваздуха служећи као филтер за његово прочишћавање, смањује буку у градовима. Асимилациона површина шумског дрвећа значајно је већа од површине коју шума чини. Тако буква и храст имају 6-8 пута већу асимилациону површину од површине на којој расту. Шуме се користе за одмор и рекреацију, а повољан утицај шумских екосистема на здравље људи потиче од производње кисеоника, непосредног утицаја на патогене организме који су опасни по човјека, те од повољног утицаја на психофизичко здравље, опуштање од стресних ситуација које носи савремена цивилизација.

Према томе, шуме имају значај за човјека на различите начине, а један од начина коришћења је у привредне сврхе, што је могуће кроз генерације, само под условом да начин и обим коришћења не угрожава природни потенцијал и стање ресурса. Шуме представљају гигантску фабрику која, с обзиром на количину произведене органске материје (дрвета) нема конкуренције, а да при томе не загађује околину, него је, напротив, унапређује. Дрво је изванредна и вриједна сировина. Схватајући вриједност и значај дрвета за своју земљу и свој привредни живот многи народи називају своје шуме „зеленим златом“.

Користи у сфери материјалних добара, условљене степеном развијености производних снага људског друштва, уочљиве су у привредном животу, усљед чега су у свијести људи неријетко прихваћене као основна манифестација користи од шуме, док се остале користи на неки начин подразумевају и пратеће су у извршењу основне функције шуме. Из тог разлога шуме се редукују, како по површини тако и по квалитету. Милиони кубика дрвне масе се сијеку, а све зарад задовољења потреба човјека за храном, горивом и материјалом за градњу. Велики комплекси шума се крче и претварају у оранице или у грађевинско земљиште. Све је то утицало на глобалну мобилизацију по питању очувања и опстанка шумских екосистема, која се огледа у формирању разних организација чија је првенствена намјена очување шума и одрживог газдовања са истим. Одрживо или трајно газдовање шумама подразумева коришћење производа шума и употребу шума и шумског земљишта на начин и са интензитетом који ће очувати њихов биодиверзитет, производност, способност обнављања, виталност, те повећати њихов потенцијал за обављање еколошких, економских и социолошких функција у садашњости и будућности, на локалном и глобалном нивоу.

Шумарство постоји од када човјек покушава да шуму искористи за задовољење својих потреба. Имајући у виду сложеност шуме као биогеоценозе, као и многобројне захтјеве према шумама, често се више функција шуме преплиће на једној површини. Задатак шумарства као струке је да, између осталог, омогући неометано и равномерно задовољење свих функција шума, на чему се заснива савремено, полифункционално газдовање. Генерално узевши, са порастом значаја и комплексности еколошких и социолошких функција шуме, усложњавају се и односи између различитих интересних група и видова коришћења шумских ресурса. На глобалном плану се у посљедњим деценијама значајно повећао број актера шумарске политике са различитим, неријетко и супротстављеним интересима. Имајући то у виду, примјена концепта мултифункционалног шумарства који осигурава уравнотежен однос потреба различитих интересних и корисничких група у односу на многобројне функције шуме, намеће се као једино конзистентно, али и најкомплексније рјешење.

Због специфичности и значаја шуме и шумског земљишта, те општекорисних функција шуме, шумарство не смије бити третирано као остале привредне гране. Производи шуме нису роба у класичном смислу, па шумарство у цјелини не можемо сматрати класичним робним произвођачем, што дефинише привредну грану. Третирамо ли шумарство као класичну привредну грану постоји објективна опасност да, држећи се само начела рентабилности и економичности, буду запостављени неопходни захвати у шуми, што онда доприноси паду равнотеже и вриједности шуме у будућности.

Шумарство као привредну грану карактерише, између осталог, и дуг процес производње, чије успјешно провођење зависи од рада неколико генерација шумарских радника. За његово успјешно вођење потребан је и континуирани процес планирања газдовања шумама, који стално тече мијењајући карактер по детаљности и обавезности провођења планираних мјера.

Вриједности ових простора су природна богатства, а међу њима шума заузима централно мјесто. То намеће обавезу шумарској струци да стратешки планира начин, обим и облик коришћења шума и функција шума на један трајно одржив начин, за дужи временски период. Шумарски сектор Републике Српске, кроз стратешко планирање, а уважавајући опште прихваћени принцип равнотеже економских, еколошких, социјалних и културних функција шума, може да пружи значајан допринос одрживом развоју Републике Српске.

Планирање је фаза управљања којом се пројектује будуће пословно понашање и на основу којег се руководи предузимањем акције да би се квалитетно организовало остварење у плану дефинисаних циљева. План представља интегрални скуп стратешких циљева и активности, који су потребни како би се у будућности остварио жељени резултат. Битна карактеристика планирања у шумарству је унутарсекторска повезаност и усклађеност циљева газдовања шумама утврђених законима, стратешким плановима, шумарском политиком.

Припрема и израда годишњег Производно-финансијског плана за 2022. годину Предузећа ради се у складу са Законом о шумама ("Сл.гласник РС" број 75/08 од 15. августа 2008. године) и Измјенама и допунама Закона о шумама ("Сл.гласник РС" број 60/13 од 18. јула 2013. године и 70/20 од 16. јула 2020. године) који су, посматрано са правног и економског становишта дефинисали мјесто и улогу ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац.

Чланом 4. став 1. Закона регулисано је да "шумама и шумским земљиштем у својини Републике управља и газдује Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде". Управљање и газдовање шумама и шумским земљиштем у својини Републике је дјелатност од општег интереса.

Законом о измјенама и допунама Закона о шумама је регулисано да „Министарство врши контролу и праћење извршених радова Јавног предузећа шумарства и прави годишњу анализу активности, са оцјеном рада и приједлогом мјера у погледу даљег коришћења шума и шумског земљишта у својини Републике, укључујући и обавезу одржавања“ (члан 31. став 5 Закона о шумама).

Законом је, даље регулисано да дио послова газдовања шумама и шумским земљиштем (коришћење шума и шумског земљишта у својини Републике, укључујући и обавезу одржавања), обавља ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац /у даљем тексту Предузеће/ на основу посебног уговора који закључује са Министарством уз претходну сагласност Владе РС (корисник шума и шумског земљишта). 23.11.2009. године закључен је Уговор о коришћењу шума и шумског земљишта у својини Републике Српске, укључујући и обавезу одржавања на период од 50 година, којим су уређена права и обавезе уговорних страна.

Предузеће остварује уговорна права на начин који одговара природним законитостима шумског екосистема, као и мјерама које омогућавају његову интегралну заштиту, одрживост биолошке равнотеже и биодиверзитета, а по основу провођења мјера којима се побољшава еколошка, економска и социјална функција шумског екосистема. Чланом 34. и 35. Закона регулисана су права и обавезе нашег Предузећа као корисника шума, а то су првенствено:

- заштита шума и чување шума,
- израда и спровођење планских докумената (израда годишњег плана газдовања, извођачких пројеката),
- производња шумског репродукционог материјала,
- гајење шума,
- коришћење шума и осталих шумских производа,
- изградња и одржавање шумских путева и других објеката,
- унапређење општекорисних функција шума,
- вођење евиденција о шумама,
- обезбјеђење средстава за одржавање и заштиту шума,
- издвајање, уређење и унапређивање стања у постојећим сјеменским објектима,

-чување и одржавање граничних ознака између шума у својини Републике и шума у приватној својини,
-заштита шума од пожара и
-други послови одређени Законом и прописима донесеним на основу Закона.

Предузеће има обавезу очувања и увећања вриједности шума, обезбјеђења услова за развој и остваривање општекорисних функција шума, остварења најбољег економског ефекта, као и усклађивања својих планова и активности са плановима и активностима других корисника природних добара који обављају привредну дјелатност у оквиру истог подручја.

Предузеће, као корисник шума и шумског земљишта је дужно да:
-осигура економску функцију шума обезбјеђењем трајности приноса од дрвета и осталих производа и функција шума,
-повећава учешће шума високог узгојног облика у укупном шумском фонду,
-повећа површине под интензивним засадама ради повећања производње дрвета,
-преводи деградиране шуме у високе шуме уколико то еколошки услови дозвољавају,
-обезбјеђује природни начин обнављања и вјештачко подизање шума у складу са еколошким условима и
-обавља друге послове који доприносе развоју и очувању шума.

Предузеће има право интегралног коришћења шума и шумског земљишта ради стицања добити што подразумијева:
-производњу и промет шумских дрвних сортимената,
-производњу и промет шумског репродуктивног материјала,
-сакупљање, производњу и промет осталих шумских производа,
-експлоатацију камена, пијеска и шљунка за своје потребе,
-управљање ловиштима и
-друге дјелатности у вези са интегралним коришћењем шума и шумског земљишта у складу са Законом.

Чланом 28. Закона регулисано је да Јавно предузеће шумарства доноси годишњи план газдовања шумама у својини Републике који мора бити у складу са Шумскопривредним основама.

Саставни дио годишњег плана су извођачки пројекти. Садржај годишњег плана може се измијенити само због елементарних непогода и других непредвиђених околности и то по истој процедури по којој је првобитно донесен.

Годишњи план садржи: план заштите шума, гајења, сјеменско-расадничке производње, коришћења шума, изградње и коришћења инфраструктуре и коришћења осталих шумских производа, као и планирани обим средстава за извршење овог плана.

Првобитна верзија плана је усвојена од стране управе Предузећа 2.12.2021. године, а од стране Надзорног одбора Предузећа 29.12.2021. године. Како је у међувремену дошло до измјене цјеновника ШДС и биомасе (12.01.2022. године), повећања цијена коштања средстава рада по радном дану (Одлука Управе бр. 03.05/0203-92/22 од 12.01.2022. године), као и потписивања новог Колективног Уговора за раднике ЈПШ Шуме РС (Сл. гласник РС 117 од 27.12.2021 г.) приступили смо корекцији Производно финансијског плана за 2022. годину. Због чињенице да у моменту писања овог акта имамо производно финансијске показатеље за 2021 годину у овом коригованом планском документу планске показатеље за 2022. годину поредићемо са извршењем у 2021. години.

II ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОСЛОВАЊА У 2021. ГОДИНИ

У циљу што реалније израде плана пословања, маркирани су присутни проблеми и одређени основни правци будућег дјеловања, са освртом на пословање у претходној години.

Активности Предузећа у 2021. години су биле усмјерене на извршење обавеза проистеклих из шумско-привредних основа, преточених у годишњи план пословања за 2021. годину.

Предузеће је у 2021. години пословало у пословном амбијенту који је обиљежен недостатком радне снаге за послове експлоатације шума, што је у највећој мјери посљедица одлива производних радника. Са овом појавом се сусрећу готово све привредне гране, како код нас тако и у региону, а разлог је дефицит радника у готово свим привредним и услужним дјелатностима у развијеним земљама Европске уније. Ако на то надовежемо проблеме изазване појавом глобалне пандемије вируса Covid 19, која је проузроковала да значајан број радника буде на лијечењу или у мјерама изолације, јасно је да је обављање производних задатака било отежано.

Без обзира на све горе наведено наше Предузеће је све активности подредило на извршење свих планских задатака од узгоја, заштите и искоришћавања шума, до приоритетног инвестирања, трансформације, ефикаснијег рада и бољег финансијског резултата.

Са друге стране, тражња за нашим производима ШДС је енормна, нарочито за четинарима, тако да су залихе истих мање него на почетку године. Повећана потражња за ШДС је једним дијелом узрокована глобалним поремећајима на тржишту производа од дрвета, а са друге стране је и недвосмислена потврда да дрвопрерађивачка индустрија биљежи развој у смислу већег степена финализације производа од дрвета, а самим тим и веће потражње за ШДС, чему доприноси и посједовање FSC сертификата на нивоу ЈПШ, чиме се потврђује да се газдовање шумама одвија на начин да се поштују принципи одрживости и трајности газдовања.

1. Уређивање шума

У току 2021. године завршене су шумскопривредне основе за следећа шумскопривредна подручја :

- „Чајничко“ ,
- „Рогатичко“ и
- „Мркоњићко“.

Завршено је прикупљање таксационих података за израду шумскопривредних основа за следећа шумскопривредна подручја:

- „Посавско“ ,
- „Петровачко“
- „Источно Дрварско“ и
- Туристички центар „Клековача“

Поред тога, урађен је Анекс шумскопривредне основе за Романијско шумскопривредно подручје.

Започето је обиљежавање граница одјела као припрема за израду шумскопривредних основа за следећа шумскопривредна подручја: „Калиновачко“, „Добојско Дервентско“, „Мајевичко“ и „Трновско“.

Настављен је мониторинг здравственог стања шума за цијелу територију Републике Српске и прикупљање података са биоиндикацијских тачака.

У 2021. години извршени су прегледи регистрованих и нерегистрованих сјеменских објеката у свим шумскопривредним подручјима гдје је било таквих објеката. У склопу тих активности извршен је по један преглед у погледу контроле производње и здравственог стања шумског сјемена и контроле здравственог стања садног материјала у расадницима Института за генетичке ресурсе и Индустијским плантажама.

Извршено је пројектовање и урађена инвестиционо-техничка документација за изградњу 40 километара шумских камионских путева, као и пројекти за реконструкцију 50 километара шумских камионских путева.

У овој години настављени су послови обуке сјекача и тракториста у Јавном Предузећу у складу са одлуком Управе Јавног Предузећа, а по захтјеву шумских газдинстава.

У 2021. години настављено је прикупљање података за израду запреминских и сортиментних таблица.

Урађене су норме и нормативи средстава рада у шумарству за сјечу и привлачење тракторима, док је у току снимање норми за рад са жичарама у ШГ Рибник.

У овој години је завршена Студија о потенцијалима осталих производа у шумама Републике Српске.

2. Сјеменско-расадничка производња и шумско-узгојни радови

Сјеменско-расадничка производња организована је у "Центру за сјеменско-расадничку производњу" Добој /ЦСРП/, који у свом саставу има пет расадника („Станови“-Добој; „Петковача“-Брчко; „Бишина“-Шековићи; „Ступине“-Невесиње, „Горња Пухарска“-Приједор). Поред ЦСРП Добој један дио производње садног материјала се одвија у оквиру ЦГК Требиње који у свом саставу има расадник медитеранских врста. По обиму та производња у укупној производњи садног материјала је заступљена са 2,1 %. ЦСРП Добој у оквиру Предузећа је формиран у циљу очувања генофонда шума Републике Српске и његовог одрживог коришћења за производњу квалитетног сјемена и садног материјала. За сјетву је коришћено домаће сјеме, које је прикупљено из регистрованих сјеменских објеката.

У прилог томе иде и набавка постројења за индустријску производњу контејнерских садница, система за наводњавање растилишта, одређене количине контејнера и рамова. Ријеч је о донаторским средствима Пројекта одрживог газдовања шумама и крајолицима, чије активности финансира Глобални фонд за заштиту животне средине /GEF/ путем Свјетске банке. Коришћењем савремене линије за производњу садница значајно се побољшава квалитет садног материјала, а тиме и успјешност радова пошумљавања на терену.

За извршење плана производње садница припреме су почеле у јесен 2020. године када је извршена припрема земљишта за сјетву сјемена и пикирање садница. Укупна производња садног материјала закључно са 31.12.2021. године износи 6.123.950 комада или 88 % од планираних 6.925.750 садница на нивоу ЈПШ „Шуме РС“. Највећи подбачај у производњи садног материјала забиљежен у производњи хортикулног и лишћарског садног материјала, што је јако негативно ако имамо у виду да је потребно да се интензивира унос адекватних садница лишћара у чисте састојине четинара како би се смањила киселост земљишта и како би се добиле стабилније састојине на биотичке и абиотичке утицаје, са циљем да у тим састојинама омјер лишћара у односу на четинаре буде 30/70. "Мастер планом пошумљавања и газдовања шумским културама Републике Српске" је такође апострофирано да се интензивира пошумљавање лишћара. У току 2021. године план пословања није испуњен у планираном обиму, а то је резултат више фактора. Реализација садног материјала је извршена са 1.461.184 комада садница или са 37% од планиране количине. Основни разлог за малу реализацију лежи у недовољном износу средстава проширене репродукције, због чега је мање требовање шумских газдинстава за извршавање радова проширене репродукције, поред тога због екстремних температура и суше у другој половини 2021. године дошло је до пропадања близу милион садница, значајно је мања малопродајна дистрибуција садног материјала. Као негативне чињеницу истичемо и прерастања одређеног броја садница којима је крајњи рок за дистрибуцију био у прољеће 2021. године, тако да су оне у већини морале бити уништене ради прерастања. Значајан број радника је био на боловању, тако да један дио послова није обављен довољно брзо или није обављен уопште, механизација којом се обављају производни процеси често није била у употреби, све то је додатно повећало расходе а умањило приходе.

Извршење шумско-узгојних радова у односу на план за 2021. годину није задовољавајуће и износи 74%. Када се посматрају радови у високим шумама са природном обновом и шумским културама (проста репродукција) извршење је 90 % посматрано вриједносно што је солидно, али је обим радова у изданацким шумама, високим деградираним шумама и голетима способним за пошумљавање незадовољавајући и износи свега 42 % вриједносно у односу на план. Подбачај радова у оквиру проширене репродукције је узрокован недовољним средствима посебних намјена (надокнаде за унапређење општекорисних функција шума) у односу на обим ових радова који је предвиђен шумскопривредним основама.

3. Заштита шума

Заштита шума се проводи по Програму мјера и активности на заштити шума, Акционим планом Владе РС за сузбијање бесправних сјеча, крађа и нелегалног промета дрвних сортимената, Плану заштите шума и објеката од пожара, Оперативним плановима заштите од пожара, а у складу с законским и подзаконским актима.

Почетком децембра 2020. године у сјеверозападном дијелу Републике Српске било је јако невријеме (јак вјетар у комбинацији са леденом кишом), што је проузроковало огромну штету у шумском екосистему. Ресорно министарство је због тога донијело Наредбу о спровођењу мјера заштите шума сјечом стабала случајних ужитака (Сл. гласник РС број 25/21 од 25.03.2021.) у складу са којом се хитно приступило дозвоци случајних ужитака и изради извођачких пројеката. Организациони дијелови који су имали властиту радну снагу и материјална средства за експлоатацију шума су иста усмјерили на санацију ових случајних ужитака, а они који је нису имали су у најкраћем року извршили избор извођача радова у складу са законским и подзаконским актима, како би се ове штете што прије санирале, чиме се спријечило пропадање ШДС и спријечила појава фито и ентомолошких патогена. Такође су проведени сви стручнотехнички послови у приватним шумама које су захваћене овом непогодом.

Током 2021. године су проведене све превентивне мјере на заштити шума од пожара и од штетних инсеката. Број пожара је мањи у односу на 2020. годину, али су исти захватили већу површину шуме и шумског земљишта и самим тим су причинили већу штету. Овој појави су погодовале временске прилике са малом количином падавина и изузетно високим температурама. У 2021. години евидентирано 150 шумских пожара од чега је 9 високих, 137 приземних и 4 подземна по класификацији. Површина захваћена пожаром је 12.174 ha и на њој је причињена материјална штета у износу од 1.836.398 KM. Шумски пожари нису евидентирани у само шест шумских газдинстава. У акцијама сузбијања шумских пожара је потрошено 186.649 KM. Највећи број пожара је посљедица тога што власници пољопривредног земљишта свјесно пале своје ливаде, а ти пожари у доста случајева измакну контроли и прошире се на шуму и шумско земљиште. Због тога је потребно анимирати све надлежне институције, а посебно комуналне општинске службе, да врше кажњавање лица која намјерним паљењем ватре на својим имањима изазову ширење исте на шумско земљиште. С обзиром на све, мишљења смо да би се требале поштристи законске казнене одредбе за изазивање пожара, јер је досадашња пракса показала да су у већини случајева за починиоце истих, и када се докаже кривица, казне биле прениске у поређењу са материјалном штетом која је проузрокована. У том циљу потребно би било да се покрене иницијатива да се паљење ватре на приватним имањима кажњава ако се не обезбједи надзор ватрогасних служби, јер је већина пожара у шумама и на шумском земљишту изазвана овим начинима.

Штете које су проузроковане бесправним сјечама у 2021. години су 22.995 m³ (3.737.107 KM) и за 57 % су веће од штета причињених у претходној години (65% посматрано финансијски), што је директно везано за штете у ШГ „Борја“ Теслић које су се десиле крајем 2020. године, а које нису обухваћене извјештајем за ту годину. Од укупно причињених штета за 33 % су поднесене пријаве (посматрано количински у m³). Бесправне сјече представљају велики проблем Јавном предузећу, и поред већ поменутих у ШГ Борја (13.071 m³ што представља 57% укупно евидентираних штета у Предузећу), значајније штете су и у ШГ Јахорина 3.006 m³ (13%), ШГ Романија 1.186 m³ (5%) и ШГ Добој 953 m³ (4% укупних штета на нивоу Предузећа).

У оквиру заједничких активности МУП РС (Управа полиције и РС за интервенције), Инспектората РС (шумарска инспекција) и Службе интерне контроле Предузећа на спровођењу Акционог плана за сузбијање бесправних сјеча, крађа и нелегалног промета, вршена су акције у деветнаест шумских газдинстава у којима је укупно регистрована количина од 635,66 m³ шдс који су привремено одузети због упитне легалности. Како се њихов коначни статус одређује тек у поступку инспекцијског надзора, у овом моменту не располажемо званичним подацима о одузетим количинама.

Заштита шума од поткорњака базира се на: мјерама успостављања шумског реда, сјечи случајних ужитака (израда свих нападнутих стабала), примјени феромонских препарата за

контролу и сузбијање сипаца у вријеме њиховог ројења, и само у изузетним случајевима (гдје друге методе не могу да се примијене) усмјерена употреба дозвољених инсектицида. Штете из фебруара 2020. године у источном дијелу Републике Српске, које су настале у невремену које је проузроковало огромну штету у четинарским састојинама, стављене су под контролу, и потврђују да само хитне мјере на санацији посљедица елементарне непогоде могу бити успјешне по шумским екосистем.

У 2021. године уочена је појава гусјеница губара (*Lymantria dispar*) у ЦГК Требиње на локалитету ПЈ Требињске шуме на површини од 1.831 ха. Због каламитета губара (*Lymantria dispar*), који се јављао у два наврата у задњих 10 година у великом интензитету, као превентивна мјера се намеће потреба интензивирања мониторинга у свим шумским газдинствима, уз константно обавјештавање Сектора за производњу Предузећа, који ће бити у сталној комуникацији са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде РС и заједнички ће доносити одлуке о потреби предузимања одговарајућих мјера

Контролу бројности губара на сталним огледним плохама Предузеће проводи сваке године у складу с „Упутством о контроли бројности губара“, које је донио Шумарски факултет у Бањој Луци. Мониторинг популације губара рађен је у јесен 2021. године на сталним огледним плохама. Јајна легла губара евидентирана су у шумским газдинствима «Добој» и «Милићи» и у ЦГК Требиње на укупној површини од 4 169 хектара, без обзира на титулар власништва. Према интензитету напад губара у ШГ Добој и ШГ Милићи је категорисан као слаб. У ЦГК Требиње евидентиран је средњи напад на површини од 1.597 хектара и јак напад на површини од 1.034 хектара или на укупној површини од 2.631 хектар. ЦГК је у временском период септембар-децембар 2021. године вршио механичко скидање и уништавање јајних легала губара. Све активности на цијелој површини су завршене крајем децембра 2021. године. Са стручним лицима у организационим дијеловима у усменој комуникацији је договорено да се проводе механичке мјере на скидању и уништавању јајних легала губара.

4. Искоришћавање шума

Предузеће је у 2021. години извршило сјечу у обиму од 1.775.116 m³ шумских дрвних сортимената, а реализацију у обиму 1.828.976 m³ шумских дрвних сортимената. Све фазе рада билеже подбачај у односу на план и то сјеча и привлачење за 13 %, а реализација за 10%. Разлог за подбачај у свим фазама производње треба тражити у глобалном поремећају узрокованом пандемијом Корона вируса, која је утицала да имамо велики број радника који су били позитивни или су били у мјери изолације ради контакта са позитивним особама, а пуно већи разлог застоја у производњи по нама је све израженији одлив радне снаге која се бавила пословима експлоатације шума, што директно утиче на недостатак квалитетних извођача радова. Овај проблем се већ дуже вријеме апострофира као један од највећих за наше Предузеће и потребно му је приступити систематски и размотрити могућност да се приватним предузећима која се баве експлоатационим радовима у ЈПШ омогуће субвенције за куповину моторних тестера и шумских зглобних трактора.

Учешће трупаца четинара у укупним четинарима у реализацији је 70,81 %, мање је од планираног за 1,99%, учешће трупаца букве је 31,61% и мање је од планираног за 0,70%, док је учешће трупаца храста 3,31% и веће је у односу на план за 0,83%. Најбољу сортиментну структуру четинара остварили су ШГ „Рудо“ са 82,84 % и ШГ „Сјемећ“ са 77,41 % учешћа трупаца у свим четинарима. По сортиментној заступљености трупаца лишћара предњачи шумско газдинство Дрина са 50,40 % учешћа трупаца лишћара у укупним лишћарима и тај проценат се са мањим варијацијама остварује у задњих пет-шест година, што је директно заслуга доброг рада у смислу присуства размјерача у сјечи са сјекачима.

У извјештајном периоду остварена просјечна цијена свих дрвних сортимената (без малопродаје) је 99,87 KM/m³ и већа је од планом предвиђене цијене за 4,97 KM/m³, ова повећања су директно везана за бољу квалитетну и сортиментну структуру, као и за повећање цијена трупаца четинара у другој половини 2021. године. Повећање би било и веће да није увећано учешће целулозног дрвета четинара, које у извршењу 2021. године износи 22,96 % што је више од

планираног за 6,10%, али је мање од оствареног у прошлој години за 1,38 %. И даље је потребно предузимати све радње да би се повећало учешће трупаца у односу на нижевриједне сортименте (нарочито целулозно дрво) и тежити томе да учешће трупаца четинара буде 80%, а трупаца лишћара 40%.

Залихе на крају године су на нивоу мјесечне планиране производње у 2021. години што можемо сматрати као оптималне залихе. Већи проценат реализације у 2021. години у односу на извршену сјечу је директно утицао на смањење залиха за 47.227 т3 (или 22 индексних поена). Огрев у укупној производњи шдс учествује са 34%, а у залихама са 45 % што је 11 индексних поена више. Диспропорција квалитетне структуре шдс, у производњи са једне стране и у залихама са друге стране, условљена је технолошким процесом рада (мање вриједни сортименти по правилу се извозе и реализују у завршној фази радова) и већом потражњом на тржишту за вриједнијим шумским дрвним сортиментима, првенствено трупцима. Ова појава се може сматрати и позитивном ако се узме у обзир да се мањим задржавањем вриједнијих ШДС смањује и могућност њиховог декласирања.

Усвајањем новог Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у ЈПШ „Шуме РС“ а.д. Соколац основан је Сектор за остале шумске производе и остале дјелатности, а истим Правилником је прецизирано и оснивање радних јединица за остале шумске производе у организационим дијеловима, чиме се недвосмислено потврђује одређеност Предузећа за проширење дјелатности, односно повећање пословних прихода. У 2021 години остварени су приходи од љековитог биља, гљива и шумских плодова у износу од 42.464 КМ, приходи који су остварени од услуга смјештаја, хране и пића износе 538. 307 КМ, приходи од ловства у износу од 143.579 КМ и приход од реализације биомасе у износу од 66.394 КМ.

5. Инвестициона улагања

У инвестиције је уложено 21,05 милиона КМ, што је 54 % у односу на план инвестиција за 2021. годину. Највећа инвестирања су извршена у:

- биолошке инвестиције,
- изградњу и реконструкцију шумских камионских путева,
- изградњу интегралног информационог система,
- шумскопривредне основе, и
- набавку возила и основних средстава.

Разлог неизвршења је углавном финансијске природе, односно у неликвидности појединих организационих дијелова.

Одређене органе управљања је да би и убудуће требало задржати досадашње приоритете улагања.

6. Финансијски резултат и мјере финансијске консолидације

Недостатак извођача радова изазван дефицитом радника за послове експлоатације шума и глобална пандемија су се одразили на заостатак у физичком обиму производње што је директно утицало на финансијско пословање нашег Предузећа, па тако позитиван финансијски резултат од 44.991 КМ није задовољавајући за Предузећу као цјелину.

Двадесет три организациона дијела су остварила добит у износу од 3.634.947 КМ, међу њима предњаче: ШГ „Приједор“ 718.544 КМ, ШГ „Градишка“ 709.416 КМ и ШГ „Јахорина“ 555.305 КМ.

Девет организационих дијелова је пословало са губитком у укупном износу од 3.589.955 КМ. То су: ЦСРП Добој 1.040.320 КМ, ШГ „Зеленгора“ 991.922 КМ, ШГ „Чемерница“ 520.812 КМ, ШГ „Дрина“ 264.269 КМ, ШГ „Бања Лука“ 228.567 КМ, ШГ „Горица“ 161.316 КМ, ШГ „Добој“ 154.297 КМ, ШГ „Панос“ 130.712 КМ и ШК „Огњиште“ 97.740 КМ.

У односу на претходну годину смањио се износ укупног губитка, као и број организационих дијелова који послују са губитком.

7. Сертификација шума

FSC сертификат представља потврду да је газдовање шумама ЈПШ "Шуме Републике Српске" у складу са строгим критеријима, а ово је уједно и признање шумарској струци у Републици Српској која генерацијама на одговоран начин газдује овим изузетно значајним националним ресурсом. На овај начин шумарство Републике Српске улази у сам врх свјетских трендова, јер је по FSC стандардима сертификирало површину државних шума у свим шумским газдинствима, као и подручје којим газдује Центар за газдовање кршом Требиње што у свјетским размјерама представља изузетан резултат. Сертификат FSC вијећа може издати само овлаштена организација (у случају ЈПШ "Шуме РС" то је SGS Словачка) која обавља инспекцију организације, те увидом у документацију и стање на терену утврђује степен усклађености са стандардима. FSC сертификат се издаје на пет година, тако да је рок важења до 9. марта 2023. године. и сваке године се врши мониторинг примјене стандарда.

Међународним FSC стандардима за газдовање шумама је предвиђено издвајање шума високе заштитне вриједности и репрезентативних узорака 5% од укупне површине, док је у „Шумама РС“ издвојено 15% (у ову површину је укључена цјелокупна површина којом газдује ЦГК Требиње). Све ове шуме су обиљежене на прегледним картама.

Јасна опредјељеност Предузећа на процесима сертификације није само последица тога што је сертификовање незаобилазна активност на путу европских интеграција, већ и због бројних побољшања која процес сертификовања доноси.

Редовни надзор примјене FSC стандарда обављен је у периоду 20. до 24 септембра 2021. године. Надзор је обављен у шумским газдинствима „Панос“ Вишеград, „Врбања“ Котор Варош, „Ботин“ Невесиње, „Рибник“ Рибник, „Вучевица“ Чајниче, „Трескавица“ Трново, „Милићи“ Милићи и „Рудо“ Рудо. Приликом прегледа утврђене су неке неусаглашености са FSC стандардима у виду три велике корективне грешке и три мале корективне грешке. Изрицањем великих корективних грешака од стране независно акредитационог тијела SGS из Словачке, Јавно предузеће је било обавезно да отклони исте до ванредног контролног прегледа. Урађени су акциони планови за отклањање неусаглашености и газдинства су са великом одговорношћу приступила отклањању примједби. У периоду од 20. до 23. децембар 2021. године била је ванредна контрола цертификације шума од стране аудита SGS по питању затварања великих неусаглашености. Приликом контроле у газдинствима: Романија, Врбања и Градишка вршен је преглед одређене документације и теренски преглед одјела који се тренутно раде и неких који су завршени. Том приликом је констатовано да су велике неусаглашености ФСЦ стандарда отклоњене, чиме је Предузеће задржало ФСЦ сертификат, чија је важност до 9. марта 2023. године. Сертификат се односи на све површине шума и шумског земљишта које користи Јавно предузеће.

Током процеса контроле сертификације указано је и на позитивне стране а то су :

- Нема чистих сјеча
- Здравствено стање шума добро
- Природни подмладак добар
- Не користе се разне хемикалије у шуми и недозвољена хемијска средства
- Богатство природне разноликости
- Активно учешће Јавног предузећа у заштити природе и др.

Све претходно наведено не умањује важност сертификата који посједујемо, поготово ако се има у виду како се шумарства у нашем окружењу муче да добију сертификат, а и када га добију он не важи за цјелокупно подручје.

III САДАШЊЕ СТАЊЕ ШУМАРСТВА

Имајући у виду сложеност шуме као биогеоценозе, као и многобројне захтјеве према шумама, често се више функција шуме преплиће на једној површини. Задатак шумарства као струке је да, између осталог, омогући неометано и равномјерно задовољење свих функција шума, на чему се заснива савремено, полифункционално газдовање. Примјена концепта мултифункционалног шумарства који осигурава уравнотежен однос потреба различитих интересних и корисничких група у односу на многобројне функције шуме, намеће се као једино конзистентно, али и најкомплексније рјешење.

Послови, мјере, задаци и активности у Производно-финансијском плану свих организационих дијелова и Предузећа у цјелини су првенствено усмјерени на чување и заштиту шума, његу и одржавање постојећих шумских култура, нова пошумљавања, унапређење и развој сјеменско-расадничке производње, искоришћавање шума (сјеча, израда, привлачење и реализација шумских дрвних сортимената) у складу са реалним могућностима шумских састојина и одредбама шумско-привредних основа, приоритетима инвестиционих улагања, унапређење стања у ловиштима којима газдују шумска газдинства, као и на пружању квалитетних и правовремених стручних услуга у газдовању приватним шумама.

Шума као обновљиви природни ресурс је јавно добро које обавља низ функција, обезбјеђујући различите производе и услуге које служе човјеку за задовољење његових потреба. Због своје разнолике структуре, као и због изузетне способности регенерације она се сматра кључним ресурсом за развој како Републике Српске, тако и Босне и Херцеговине у цјелини. Главне врсте дрвећа су буква јела, смрча, бијели и црни бор, различите врсте храста, а у нешто мањем проценту племенити лишћари (јавор, бријест, јасен) и воћкарице (дивља јабука, трешња, крушка).

Развој човечанства, индустријализација и благодети модерне цивилизације који су доживјели нагли успон протеклих стољећа, засновани су на неконтролисаној и прекомјерној коришћењу природних богатстава. Усљед све већег степена деградације природе и животне средине, претјеране експлоатације и драстичног смањења необновљивих природних ресурса, суочавамо се са посљедицама, као што су: нестанак врста, непрекидни раст броја врста које су угрожене и којима пријети ишчезавање, нестанак и фрагментација станишта и екосистема, и коначно, стални раст стопе опадања биолошке разноврсности. Све то нам говори да је опстанак човјека непосредно условљен очувањем природних ресурса Планете, чија је основа укупна биолошка разноврсност њеног живог свијета, односно разноликост унутар различитих врста, као и између врста и екосистема. Стога је у савременим стратегијама развоја уврштен и концепт заштите и очувања биодиверзитета, односно планирање привредног и општедруштвеног развоја, уз рационално коришћење ресурса и очување природе и животне средине. У свим дијеловима свијета растућа је свијест о добробити и користи биолошке разноврсности за живот и здравље сваког појединца и о томе да је биолошка разноврсност глобална имовина од огромне вриједности не само за садашње него и за све будуће генерације. Шуме представљају најзначајнију ризницу биолошке разноврсности на Земљи.

Специфичан географски положај и разноликост геолошких, геоморфолошких, хидролошких, климатских и педолошких одлика, произвели су да Република Српска представља подручје изузетног генског, специјског и екосистемског диверзитета, који се мора очувати актуелним облицима очувања биодиверзитета, као што су конзервација зрелих састојина кроз природне резервате, националне паркове, сјеменске састојине и групе стабала или појединачна стабла и очување генофонда подизањем специјализованих култура.

Шумарство представља привредну грану која се бави узгојем, заштитом и искоришћавањем шума. Савремени концепт газдовања шумама треба форсирати у циљу стварања услова за максимално остваривање већине функција шуме. Поред максималне продукције дрвета, односно продукције других добара, циљ је и остваривање бројних заштитно-регулаторних и социо-културних функција шуме. Основни циљ газдовања шумама је да се осигура трајно газдовање кроз коришћење и проширење истих. Пословна и развојна политика Јавног предузећа и организационих дијелова утврђује се планским документима, односно плановима развоја и програмима рада у складу са Законом и Статутом.

ЈПШ "Шуме Републике" Српске постоји непуне три деценије и у том периоду је претрпело бројне структурне и организационе промјене. Ове промјене су дјелимично узроковане и мјењањем законске регулативе, која је дефинисала мјесто нашег предузећа у самом начину и методама управљања са шумом као једним од највећих природних ресурса које посједује Република Српска. По важећем Закону о шумама, шумама и шумским земљиштем у власништву Републике Српске управља и газдује Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде. Јавно предузеће "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац је дужно да врши радове: узгоја, заштите и искоришћавања шума и осталих шумских производа, узгоја и заштите дивљачи у додијељеним ловиштима, да учествује у пројектовању и научно-истраживачком раду, као и да ради на осталим корисним функцијама шума. Све ове радове наше Предузеће остварује преко 32 организациона дијела, односно 27 шумских газдинстава, "Центра за сјеменско-расадничку производњу", "Центра за газдовање кршом", "Истраживачко-развојног и пројектног центра", шумарске куће „Огњиште“ и Дирекције Јавног предузећа, који немају својство правног лица.

На основу расположивих података из Катастра шума са стањем 31.12.2020. године Јавно предузеће шумарства "Шуме Републике Српске" врши радове: узгоја, заштите и искоришћавања шума и осталих шумских производа на површинама државних шума које су дате у следећој табели:

Катастар свеукупних дрвних маса у државним шумама по ширим категоријама шума

Категорија шума	Површина	Залиха свеукупне дрвне масе		Просјечни годишњи прираст		Планирана сјеча (просјечна)	Извршена сјеча (у 2020.г.)
	ha	м ³	м ³ /ha	м ³	м ³ /ha	м ³	м ³
Високе шуме са природном обновом	472 872	161 566 205	341.67	3 679 391	7.78	2 688 175	2 452 817
Високе деградиране шуме	18 044	3 658 656	202.76	75 264	4.17	34 544	16 204
Шумске културе	50 777	9 403 957	185.20	430 428	8.48	169 462	81 027
Изданачке шуме	220 213	26 793 234	121.67	982 806	4.46	387 776	118 539
Површине подесне за пошумљавање и газдовање	161 680						
Површине неподесне за пошумљавање и газдовање	66 413						
Узурпације	20 755						
Укупно	1 010 754	201 422 052	264.37	5 167 889	6.78	3 279 957	2 668 587

Шуме и шумско земљиште у Босни и Херцеговини се простиру на површини од 2 709 800 ha, што чини 53% површине државе. Од те површине око 523.500 ha или 19 % се налази у приватном власништву. Високе шуме, високе деградиране шуме и изданачке шуме се простиру на 75,4% површине. Од те површине чак 33,9 % чине изданачке шуме које су настале као посљедица чистих сјеча на великим површинама у високим шумама у доба аустроугарске анексије, те честих ратова на овим просторима. На девастацију шума нису толико штетно утицали ратови колико су то послератни периоди када се шума експлоатисала са великим интензитетом.

У контексту тога треба посматрати и стање шумског фонда Републике Српске које се огледа у томе да се од укупне површине од 1 317 537 ha, у државном власништву налази 1 010 754 ha или 77 % свих шума Републике Српске. У оквиру државних шума знатан дио односи се на површине подесне и неподесне за пошумљавање и газдовање, те изданачке шуме (44 %). Због претходно наведеног, намеће се обавеза свих, а посебно Предузећа, редовног пошумљавања подесних површина, те провођења мелиоративних радова у изданачким и високим деградираним шумама чиме се исте преводе у виши узгојни облик.

Залихе свеукупне дрвне масе у високим шумама са природном обновом износе 341,67 m³/ha, односно око 239 m³/ ha нето дрвне масе.

Залихе у шумским културама износе просјечно 185,20 m³/ha свеукупне дрвне масе, уз напомену да је залиха далеко већа јер су у површину урачунате и културе испод таксационог прага, а за њих немамо дрвну масу.

Залиха у високим деградираним шумама износи 202,76 m³ свеукупне дрвне масе по 1 ha, а у изданаичким шумама 121,67 m³ свеукупне дрвне масе по 1 ha.

Просјечни годишњи прираст у свим категоријама шума којима газдује Предузеће је 6,78 m³/ha свеукупне дрвне масе.

Залиха свеукупне дрвне масе у доба уређивања, увећана за прираст и упоређена са пробном дознаком је основ за одређивање висине сјеча, односно етата.

Улагања у изградњу и реконструкцију шумских камионских путева заслужују посебну пажњу, не само када је ријеч о државним шумама него и о свим другим шумама и шумским земљиштима Републике Српске. Разлози томе су вишеструки, па тако због ниске отворености шума етат се не реализује на цијелој површини шумскопривредних подручја, ниска отвореност шума има за посљедицу повећање транспортних дистанци у фази примицања и привлачења израђених дрвних сортимената, те с тим у вези, повећање трошкова транспорта и обима штета изазваних примјеном механизације. Због ниске отворености, отежане су мјере заштите шума, посебно од пожара, недовољно су валоризоване услужне користи и општекорисне функције шума, успорен је развој руралних подручја. Самим повећањем отворености шума повећала би се активност на прикупљању споредних шумских производа. У склопу ИРПЦ-а у оквиру секције за путеве врши се израда инвестиционо-техничке документације за градњу нових и реконструкцију постојећих камионских путева. Све је више организационих дијелова који се одлучују на планско пројектовање примарном и секундарном мрежом путева, јер овај начин планирања и градње путне мреже даје вишеструко веће ефекте. Отварање до сада неотворених шумских комплекса у првим годинама свакако не може дати неки видљив финансијски ефекат, јер је углавном ријеч о сјечама у презрелим састојинама или састојинама лошијег квалитета, али ефекти ових отварања ће се видјети након два-три уређајна периода, како кроз јефтину експлоатацију тако и кроз побољшање квалитета тих састојина, а то нам је са шумарског становишта примарни циљ, уз напомену да се са њим обезбјеђује трајност прихода, са тенденцијом да се исти и повећа у смислу повећања приноса дрвне масе. Отвореност шума и шумског земљишта износи 10,02 km на 1000 ha и стално се повећава у 2020. години је изграђено 18,39 километара шумских камионских путева, а у 2021. години изграђено је 44.84 километара шумских камионских путева.

Приватне шуме су дуго времена биле потиснуте на маргине шумарства у стручном и друштвеном погледу. Приватне шуме заузимају 23% површине шума и шумских земљишта у Републици Српској или око 11% од укупне површине Републике. Приватне шуме су подијељене на 600.000 катастарских честица у посједу око 340.000 власника. Стање приватних шума је незадовољавајуће прије свега у погледу узгојног облика: учешће високих шума је око 34%, изданаичких 63%, а остатак се односи на високе деградиране шуме, шумске културе те подручје крша и голети. Такво стање узгојних облика утиче на изразито неповољну структуру, како по показатељима производности и квалитета тако и по степену очуваности. Залихе су знатно мање од нормалних, што за собом повлачи у просјеку смањење запреминског прираста, а самим тим и приноса дрвне запремине. Сложене друштвене прилике у задњих тридесетак година утицале су на појаву озбиљне девастације и крчења приватних шума. Вршење стручних услуга у приватним шумама повјерено је ЈПШ „Шуме Републике Српске“.

IV ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2022. ГОДИНУ

Систем планирања представља стручну разраду и формулисање задатака у циљу остваривања општих и осталих циљева и интереса. Планови газдовања шумама су стручна интерпретација циљева и интереса Републике, а њихова реализација је задатак свих запослених радника шумарства.

Системи планирања и планска рјешења имају задатак да дају рјешења којима се што потпуније остварују укупни захтјеви и интереси друштва у односу на потенцијале шумских подручја, њихово унапрјеђивање и рационално коришћење. У садашњим условима савремено планирање по свему треба да има карактер интегралног на различитим нивоима. При томе се мора имати у виду :

- међупланска зависност и повезаност,
- међугранска зависност и повезаност,
- вишефункционалност шуме као искористивог природног ресурса,
- узајамност и повезаност појединачних планова у оквиру производно-финансијског плана,
- интегралност појединих фаза у планом обухваћеном периоду на релацији план-реализација-контрола.

Послови, задаци, активности и мјере у Производно-финансијском плану свих организационих дијелова и Предузећа у цјелини у 2022. години, биће превасходно усмјерени на чување и заштиту шума, његу и одржавање постојећих шумских култура, нова пошумљавања, унапређење и развој сјеменско-расадничке производње, искоришћавање шума (сјеча и израда шумских дрвних сортимената) у складу са реалним могућностима шумских састојина и одредбама шумскопривредних основа, приоритетна инвестициона улагања, унапређење стања у ловиштима којима газдују шумска газдинства, пружање квалитетних и правовремених стручних услуга у газдовању приватним шумама, те на стварању повољнијих услова рада и уопште бољег финансијског резултата.

Основ за припрему и доношење Плана су обавезе у газдовању шумама и ловиштима утврђене Законом о шумама, Законом о ловству, Законом о јавним предузећима, подзаконским прописима, шумско-привредним и ловним основама, Трогодишњим и годишњим плановима газдовања шумама, извођачким пројектима, Програмом изградње шумских камионских путева, Програмом израде шумско-привредних основа за наредни уређајни период, „Мастер планом пошумљавања и газдовања шумским културама Републике Српске“, и "Смјерницама за израду плана".

А. ЗАЈЕДНИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ ЗА ИЗРАДУ ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКОГ ПЛАНА ЗА 2022. ГОДИНУ

"Смјернице", односно "Заједнички елементи за израду плана", усвојене на сједници Управе Предузећа одржаној 21.09.2021. године, засноване на прописима, одредбама шумскопривредних и ловних основа, годишњим плановима газдовања и извођачким пројектима, присутној проблематици из претходне године, процјени будућих тржишних кретања, су основ реалне израде плана пословања. Ради сагледавања реалности израде Плана по организационим дијеловима и на нивоу Предузећа по свим сегментима планирања преносимо интегрални текст "Смјерница" за израду овог документа:

Сјеменско-расадничка производња и шумскоузгојни радови

1.1. У циљу стварања потребних услова за производњу квалитетног шумског сјемена познатог поријекла, планирати радове и везано за њих трошкове на ревизији, регистрацији и уређивању сјеменских састојина, са акцентом на регистрацији сјеменских састојина лишћарских врста и воћкарица, као и појединачних стабала која би се уписала у регистар и додатно заштитила. На основу праћења обилности урода сјемена потребно је планирати бербу сјемена из регистрованих сјеменских објеката.

У "Сјеменско-расадничком центру" Добој производњу шумских садница планирати у складу са стањем залиха утврђених по врсти, старости и начину производње садног материјала у 2021. години, стварним потребама шумских газдинстава, могућностима пласмана на домаћем тржишту (пошумљавања у приватним шумама, уређење јавних површина, санирање рудокопа, итд.), као и могућностима пласмана ван граница Републике Српске. Планирање производње сјемена и садног материјала усмјерити према производњи врста које су проистекле из одредаба ШПО-а, као и обавеза проистеклих по „Мастер плану пошумљавања и газдовања шумским културама Републике Српске“, са посебним акцентом на производњу садница букве, племенитих лишћара и јеле. Недостатак врста рјешавати замјеном, сходно еколошко-вегетацијским карактеристикама за сваку врсту појединачно, док се не постигне континуитет производње.

У дугорочном смислу, предузимати кораке за планску производњу сјемена и садног материјала засновану на принципима концепта "намјенске производње садница", а самим тим и производњу "станишту прилагођеног садног материјала" по препорукама из поглавља Сјеменско-расадничка производња и пошумљавање у оквиру "Мастер плана пошумљавања голети и газдовања шумским културама Републике Српске".

Максимално интевизирати активности на производњи контејнерског садног материјала у што већем капацитету. Организациони дијелови у калкулацијама трошкова пошумљавања требају да имају у виду цијену ових садница. Успјех пошумљавања наведеним садним материјалом је далеко већи, посебно што се у наредном периоду очекују климатске промјене у смислу смањења и распореда падавина на годишњем нивоу који се карактерише са дужим сушним периодима.

Трошкове расадничке производње треба планирати по врсти производа и старосној структури на бази усвојених Норматива за сјеменско-расадничку производњу.

1.2. У шумскоузгојне радове у оквиру просте репродукције планирати све радове у просјечном годишњем обиму, који су утврђени у ШПО, односно у дугорочном програму газдовања кршом за уређајни период, за високе шуме са природном обновом и шумске културе које су основане средствима просте репродукције.

Планове шумскоузгојних радова из ШПО, односно дугорочног програма газдовања кршом, планирати по врсти, обиму и квалитету на начин да се досљедно испоштују одредбе члана 21 став 2 Закона о шумама и члана 3 Закона о измјенама и допунама Закона о шумама ("Сл. гл. РС" бр. 60/13), уз напомену да се за радове чија је просјечна годишња динамика извршења у заостатку повећа њихов планирани обим сразмјерно односу висине заостатка и преосталог броја година до краја уређајног периода, како би се осигурало њихово извршење у потпуности. У том погледу, нарочита обавеза поштовања овог начела односи се на радове пошумљавања.

Активности које се проводе на нивоу ЈП-а у сврху израде интегралног информационог система (ИИС) условили су потребу усаглашавања одређених пословних процедура и у области узгоја шума. Због међусобне неусаглашености по питању кориштене терминологије назива шумскоузгојних радова у плановима шумскоузгојних радова актуелних ШПО, те различитог начина обрачуна и исказивања трошкова у поступку њиховог планирања и реализације по организационим дијеловима било је потребно обезбједити једнообразност вођења пословне документације приликом планирања и реализације шумскоузгојних радова на нивоу ЈП-а.

Одлуком Управе ЈП-а бр. 05/0203-2437-1/21 од 28.06.2021. године усвојен је приједлог садржаја из дописа МПШив РС бр. 12.06.1-332-366/21 од 16.06.2021. године, којим се усаглашавају врсте основних шумскоузгојних радова, прописује јединствена методологија по питању начина њихове реализације и оприходовања, као и форма заглавља табеле плана шумскоузгојних радова у садржају ШПО. Сходно овом документу обављено је усклађивање назива шумскоузгојних радова на нивоу ЈП-а и корекција табеле 1.3. Производно-финансијског плана на шта је потребно обратити пажњу приликом израде плана шумскоузгојних радова

Посебну пажњу посветити планирању радова на њези и одржавању постојећих шумских култура (чишћење од корова, непожељних врста и неопходне прореди). Уколико стварно стање шумских култура (загушеност од корова, изданака и избојака због недовољне његе и одржавања у протеклом периоду) захтијева да се радови на њези и одржавању култура планирају у обиму већем од предвиђеног у плану шумско- узгојних радова у шумскопривредној основи, обавеза је сваког газдинства да у таквим случајевима планирају увећан обим тих радова.

1.3. У шумскоузгојне радове у оквиру проширене репродукције планирати радове предвиђене за високе деградиране шуме, изданацке шуме и голети у плану шумскоузгојних радова у шумскопривредној основи, односно дугорочном програму газдовања кршом .

Планирање наведених радова вршити на основу снимљеног стања на терену и јасно прецизираних (обилежених) површина на терену. Теренско снимање извршити уз максимално могућу примјену GPS уређаја. За радове на пословима пошумљавања нарочиту пажњу посветити адекватном избору врсте дрвећа. За сваку планирану површину дефинисати врсту и тип садног материјала и густину садње прилагођену станишним условима, намјени основане шуме и планираним активностима од припреме земљишта, преко садње до мјера њега послје садње.

Извршење обима планираних радова ће зависити од финансијских средстава која се обезбиједи из надокнаде за унапређивање општекорисних функција шума у шумарству Републике Српске и осталих извора финансирања (неутошена средства надокнаде за коришћење шума, донације, остварена добит у пословању шумског газдинства и ЈПШ).

Из средстава која су прикупљена по основу надокнаде за коришћење шума и шумског земљишта, као и надокнаде за унапређивање општекорисних функција шума, приоритетно планирати набавку садног материјала, односно радове на пошумљавању. Надзор над планирањем шумскоузгојних радова вршиће Сектор за производњу.

Напомена: План шумско-узгојних радова доставити по шумским управама и укупно за газдинство.

1.4. Пројекте за извођење по објектима урадити благовремено, што ће са аспекта финансијских показатеља као и због адекватног начина рјешавања избора врста дрвећа за пошумљавање даље помоћи при планирању расадничке производње. Приликом израде извођачких пројеката руководити се Методиком за израду ШУР (Одлука Управе ЈП-а бр. 03/0205-2599-2/20 БЛ од 04.11.2020.) и Смјерницама за систематизацију, стандардизацију и калкулацију трошкова шумскоузгојних радова у ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац–претходна припрема земљишта, пошумљавање и њега шумских засада (одлука Управе ЈП-а бр. 03.05/0203-3118-2/21 од 13.09.2021. године). За потребе одређивања норме за конкретну врсту рада користити слиједеће нормативе: Јединствене норме радова у шумарству ЈПШ „Шуме Републике Српске“, Допуну норми за шумскоузгојне радове (Одлука Управе ЈП-а бр. 01-7470/10, од 09.09.2010.), Допуну норми за садњу врба и топола (бр. 02-4615/12, од 1.12.2012.) и Допуну норми за основне шумскоузгојне радове на пословима пошумљавања садњом садница примјеном моторних бушача и потипутка садилица (Одлука Управе ЈП-а бр. 05/0203-2437-2/21 од 28.07.2021.).

Напомена: Јединственим нормама радова у шумарству нису обухваћене све радне операције из области гајења шума, као и норме сјече, израде и извлачења шумских дрвених сортимената од проредног материјала, те ће се исте допунити, а до тада користити норматив Јавног предузећа „Србијашуме“ за наведене радове.

1.5. Доследно примијенити Упутство за технички пријем (колаудацију) и провјерити сву потребну документацију.

Примијенити типске обрасце плана шумскоузгојних радова, извјештај о извршењу шумскоузгојних радова и катастра шумскоузгојних радова (кат 7).

1.6. Доследно реализовати Споразум о коришћењу средстава од поврата ПДВ-а у оквиру пројекта "Одрживо управљање шумама и крајолицима" (бр. 05/0203-2431/20, од 27.07.2020. године) који је закључен између ЈПШ "Шуме РС" и Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, у складу са прихваћеним обавезама и предвиђеним динамикама.

1.7. У зависности од иницијатива покренутих од стране МПШив РС према ЈП-у везано за "Мастер план пошумљавања и газдовања шумским културама Републике Српске" пропратити исте и пружити одговарајућу подршку по указаној потреби. Посебно приоритет дати већ започетим активностима на подизању огледних површина у све четири еколошко-вегетацијске области у

сврху тестирања предложених густина садње и препоручених главних врста дрвећа за ниво шумскопривредних подручја.

2. Заштита шума и шумског земљишта

Заштита шума и шумског земљишта обухвата мјере и активности које се спроводе ради заштите од биотичких, абиотичких и других чинилаца који могу да изазову штетне посљедице по шуму и шумско земљиште (ЗОШ-члан 50.).

Угроженост шума је вишеструка, било да се ради о човјеку, биљним болестима, инсектима или природним непогодама. Да би се благовремено предузеле мјере заштите шума и шумског земљишта, неопходно је редовно праћење здравственог стања шума, путем Извјештајно-дијагнозно прогнозне службе у саставу ИРПЦ-а.

Предузеће, као корисник шума има обавезу да обавјештава Министарство о појави штеточина и насталој штети у шуми. Предузеће је обавезно да контролу здравственог стања шума и мјере на сузбијању биљних болести и штеточина, као и евиденције проводи у складу са законским и подзаконским актима.

Послове, мјере, задатке и активности у области заштите шума планирати у складу са стањем на терену, а у складу са Законом о заштити од пожара, Правилником о шумском реду и Програмом мјера и активности на заштити шума у ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац који обухвата:

- заштиту шума од човјека (од бесправних сјеча и бесправног промета шумских производа и бесправног заузимања шума и шумског земљишта);
- заштиту шума од штетног дјеловања стоке и дивљачи;
- заштиту шума од штетног дјеловања инсеката и гљива;
- заштиту шума од пожара, уз обавезно доношење оперативних годишњих планова заштите од пожара и гашења истих (или иновирање тог плана из претходне године).

2.1. План заштита шума од бесправних сјеча, бесправног промета и бесправног заузимања шума и шумског земљишта мора да садржи:

- Активности провођења Акционог плана Владе Републике Српске за сузбијање незаконитих активности у сектору шумарства и дрвне индустрије у Републици Српској.
- Контролу лугарских реона минимално једанпут годишње,
- Формирање и опремање интерне контроле у ШГ и њена сарадња са Интерном контролом на нивоу Предузећа и осталим контролним органима.
- Обнављање уништених граничних знакова.

Везано за разграничење државне и приватне шуме и шумског земљишта у следећој години наставити рјешавање узурпација, у складу са Законом о измјенама и допунама Закона о шумама, члан 17 („Сл. гласник РС“ број 70/20 од 16.07.2020. године), којим су одређени рокови, носиоци и поступак утврђивања граница шума и шумског земљишта.

2.2. У претходним годинама у Републици Српској четинарске састојине су најугроженије од штетних инсеката (сипаца четинара), што је директна посљедица нарушене биолошке стабилности ових састојина, у којима је велики број девитализованих стабала лака мета за сипце као секундарне штеточине.

Планом сјече за 2022. годину у свим газдинствима првенствено треба обухватити локације на којима је евидентно сушење стабала. Мониторинг здравственог стања четинарских састојина је обавезујући и за наредну годину. Један од узрока појаве каламитета поткорњака су и посљедице елементарних непогода (пожар, сњеголоми, вјетроломи и др.), а исте се морају санирати у наредној години.

Сва ШГ су обавезна проводити активности на очувању и унапређењу здравственог стања шума, досљедно примјењујући одредбе Правилника о шумском реду у свим категоријама шума. Сјеча, израда и реализација случајних ужитака је обавезујућа.

Процедуре набавке феромонских препарата и клопки морају се провести на вријеме, да би постављање истих било урађено на вријеме, прије ројења поткорњака.

2.3. У 2022. години наставити мониторинг стања популације губара у складу са Упутством, те планирати потребне радње и средства како би се спријечиле евентуалне штете на шуми које наноси овај инсект.

Локације које су захватили ледоломи и ледоизвале лишћарских састојина у сјеверозападном дијелу Републике Српске (у децембру 2020. године) су саниране у 2021. години и захтијевају интензиван мониторинг због евентуалног уочавања секундарних патогена.

Појава сушења састојина јеле и састојина храста није нова и не дешава се само код нас него у цијелој Европи. У наредној години морају се планирати санитарне мјере у угроженим састојинама, али и детаљно снимање угрожених састојина.

2.4. Заштита шума од пожара подразумијева обавезу свих шумских газдинстава да донесу:

1. Оперативне планове за заштиту шума од пожара за 2022. годину, са свим компонентама за превентивно дјеловање и припремним активностима за брзо дјеловање у случају евентуалног пожара.

Оперативним планом морају бити дефинисане сљедеће активности, а на бази процјене угрожености шумскопривредног подручја:

- Мрежа осматрачница и систем дојаве.

- Мобилне екипе за патролна дежурства (нпр. јавни путеви, излетишта, простори гдје чобани чувају стада), дежурства и у дане викенда, празника и у вријеме било каквог окупљања у природи. Врло је битна комуникација са невладиним организацијама (нпр. ловци), које се морају укључити у све облике активности на заштити шума од пожара.

- Извођачи радова морају се такође упознати са активностима превентивног дјеловања на спрјечавању пожара и мјерама и активностима на гашењу евентуалних пожара. Извођачи радова морају поштовати законске одредбе на локацијама гдје су смјештени. Обавеза шумског газдинства је да врши контролу провођења превентивних мјера. Обавезе извођача радова у шумским газдинствима биће дефинисане у текућој години.

- Начин ангажовања грађевинских машина и радне снаге за евентуалну брзу интервенцију на изради просјека и пробијању противпожарних путева за заустављање ширења ватрене стихије.

- Сарадња са јединицама цивилне заштите и ватрогасним јединицама, са јасно прецизираним задацима и обавезама у случају евентуалног пожара.

- Сарадња са сусједним шумским газдинствима, у циљу заједничких активности. Сарадња мора постојати и на међуентитетском нивоу (гранични појас).

2. Оперативни план информативно-пропагандних активности.

Информативно-пропагандне активности у директној су вези са временским приликама (суша) и активностима локалног становништва (радови на крчењу приватних посједа). Са информативно-пропагандним активностима треба отпочети одмах и проводити их у току цијеле године.

У циљу заштите шума од пожара потребно је планирати организацију и одржавање информативно-савјетодавних састанака на регионалном нивоу. У активности на спречавању појаве шумских пожара и гашењу истих морају се укључити сви субјекти: локална власт, локално становништво, невладине организације (ловци, еколози, планинари).

Опрема за гашење пожара у власништву ЈПШ „Шуме РС“ а.д. Соколац мора бити припремљена и ускладиштена.

Услови, организација и начин ангажовања грађевинске механизације и радне снаге за евентуалну хитну израду просјека и пробијање противпожарних путева ради заустављања ширења ватрене стихије, као и плаћање услуга, у надлежности је шумског газдинства.

Обука особља у стручним екипама врши се по потреби у шумском газдинству и трајни је задатак.

Обавјештења о забрани ложења ватре постављају су на видним мјестима, а медијска кампања (штампа, радио и телевизија) је у функцији ширења поруке о превенцији пожара и упозорења о повећаној опасности од пожара у току трајања екстремних временских прилика (суша, високе температуре, вјетар).

Циљ свих програма за контролу пожара је заштита и правилно функционисање шумских екосистема. Посебна пажња се мора посветити узроцима пожара. Превентивне активности морају бити усмјерене на отклањању узрока пожара. Посљедице пожара на шумске екосистеме могу бити веома тешке, а санирање дуг и тежак посао.

Трансфер знања према грађанима може се остварити као дио програма јавне свијести. Учење о еколошким утицајима пожара, и како реаговати, треба да помогне грађанима да науче методе контроле пожара. Јавност мора бити свјесна пожарне ситуације и мора бити дио програма. Улога ЈПШ „Шуме РС“ а.д. Соколац у заштити шума од пожара је значајна.

2.5. Неопходна финансијска средства за извршавање наведених задатака реално планирати. При планирању личних примања за чуваре шума и ловочуваре треба калкулисати са **бруто платама**, а истовремено треба водити рачуна да се не дуплирају зараде у производно-финансијском плану и плану ловства. **Трошкове сјече, израде и привлачења случајних ужитака не треба планирати у материјалне трошкове заштите шума од инсеката, биљних болести и од елементарних непогода, јер су исти већ планирани у оквиру трошкова производних услуга.**

3. Планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената

3.1. Обим сјече и производње шумских дрвних сортимената у свим шумским газдинствима планирати до висине просјечног годишњег етата по важећој шумскопривредној основи. Такође, сортиментну структуру планирати у складу са ШПО. Газдинства која су прекорачила планирани обим сјеча по категоријама шума по ШПО, дужна су да план сјеча за 2022. годину ускладе са могућим обимом сјеча за преостали дио уређајног периода.

Планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената мора се исказати по категоријама шума подесним за газдовање (високе шуме са природном обновом, деградиране високе шуме, шумске културе, изданачке шуме) и унутар сваке од тих категорија одвојено по врстама сјече (редовне сјече, ванредне сјече) како је то и предвиђено у табели 3.1.

Како је у тачки 2.2. наглашено да се последице елементарних непогода морају санирати у наредној години, потребно је извршити квалитетну процјену обима ванредних сјеча, као и процјену сортимената који ће се реализовати из тих сјеча.

У напријед наведени обим сјеча укључује се и количина огревног дрвета планирана за малопродају у дубећем стању, а која се односи на продају локалном становништву.

Планирање обима сјече и производње шумских дрвних сортимената за 2022. годину вршити на основу извођачких пројеката и искуствених података за ванредне сјече.

Шумска газдинства која су у досадашњем дијелу уређајног периода прекорачила планирани етат, планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената ускладиће са реализованим етатом у протеклом дијелу уређајног периода и залихама готових производа и недовршене производње које прелазе просјечну једномјесечну производњу, на начин да ће умањити план сјеча и производње за количине које у залихи прелазе просјечну једномјесечну производњу и за количину која је прекорачена у протеклом дијелу уређајног периода подијељену на преостале године уређајног периода.

Базу за план одјела предвиђених за сјечу чини сјекоред који је направљен за цио уређајни период. Саставни дио плана чиниће и одјели који неће бити или ће дјелимично бити реализовани у току 2021. године. Шумска газдинства код којих је истекла важност ШПО, а у процедури је доношење нове ШПО обавезна су се придржавати привременог сјекоред на који је Управа предузећа дала сагласност. У оваквим случајевима шумска газдинства ће за израду извођачких пројеката користити прелиминарне податке из ШПО и елабората који су у фази усвајања.

Посебну пажњу треба посветити квалитетној припреми одјела за сјечу, уз поштивање усвојених процедура произашлих из FSC стандарда, ангажовању квалитетних извођача радова у складу са Законом о јавним набавкама, кројењу и класирању шумских дрвних сортимената, квалитетном техничком пријему радова, те квалитетној евиденцији свих извршених радова.

Напомена: Свеукупна дрвна маса у табели 3.1. мора бити једнака укупним количинама за сваку категорију шума у табели 3.3. (План сјечиве дрвне масе у свеукупној дрвној маси по одјелима и одсјецима)

3.2. У табелу 3.2. уносе се подаци о планираном обиму сјеча (етат) за шуме подесне за газдовање и то појединачно за сваку од четири наведене категорије шума из важеће шумскопривредне основе.

3.3 Законом о измјенама и допунама Закона о шумама, члан 11. (Сл. гласник РС број 70/20) одређено је обезбјеђивање неопходног минимума шумских дрвних сортимената утврђује ЈПШ „Шуме Републике Српске“, на основу критеријума које одлуком прописује Влада, а који узимају у обзир значај локалних привредних субјеката за механичку прераду дрвета за ту локалну заједницу. Начин расподјеле трупаца за дрвопрерађиваче из Републике Српске прописан је Одлуком Владе Републике Српске о утврђивању критеријума, услова и начина расподјеле шумских дрвних сортимената број: 04/1-012-2-2580/19 од 03.10.2019. године (Сл. гласник РС број 86/19).

С тим у вези, потребно је у табели 3.5 планирати сјечу по подручјима општина.

3.4. У табели 4.1. утврђује се динамика сјече и израде шумских дрвних сортимената за планирани обим из табеле 3.1., у табели 4.2. утврђује се динамика привлачења (и износа) шумских дрвних сортимената од пања до камионског пута, а у табели 4.3. динамика отпреме (реализације) шумских дрвних сортимената.

Количину (обим) шумских дрвних сортимената за коју се утврђује динамика у привлачењу (и износу) и отпреми (реализацији) чини количина тих сортимената из табела 3.1. увећана за дио количине прелазних залиха шумских дрвних сортимената изнад просјечног мјесечног планираног обима сјече и израде за 2021. годину. Осим тога, **у табели 4.2. план привлачења (и износа) треба умањити за количину која се реализује малопродајом у шуми на пању.**

Динамички план у табелама 4.1., 4.2. и 4.3. мора се, у зависности од временских, теренских, тржишних и других услова, утврђивати што је могуће реалније.

Напомена:

- динамички план по свим фазама рада (сјеча, привлачење, отпрема) потребно је евидентирати у програму за праћење производње одмах по отварању планске године.

- укупно планиране количине у табели 4.1. морају бити једнаке нето дрвној маси у табели 3.1.

4. План реализације шумских дрвних сортимената

4.1. План реализације шумских дрвних сортимената (табела 5.) сачињава се на основу укупних количина тих сортимената из табеле 4.3. и цијена из важећег Цјеновника шумских дрвних сортимената овог Предузећа. Примјењују се цијене на камионском путу или на пању (ако се отпрема врши са шума пања). За трупе четинара и лишћара примијенити цијене трупаца средње дебљинске класе.

Шумска газдинства су обавезна планирати продају дијела укупне количине трупаца четинара и лишћара путем јавног надметања (лицитације) у 2022. години, у проценту до 25 % укупно планиране количине трупаца.

Ефекти такве продаје се приказују у табели 6.

Напомена: Количина и структура шдс у табелама 5. и 4.3. морају бити једнаке.

4.2. При изради Плана поштовати забрану продаје шумских дрвних сортимената у дубећем стању изузев продаје одређених количина шдс локалном становништву (огрев, целулозно дрво, рудно дрво, ситно техничко дрво, ограничена количина трупаца за изградњу и поправку породичних кућа и помоћних објеката). Ово је регулисано посебним упутством о реализацији шдс у малопродаји.

4.3. У табели 5.2 планирати реализацију шумских дрвних сортимената по основу тога да ли сортименти потичу из редовних или из ванредних сјеча.

4.4. У складу са Законом о измјенама и допунама закона о шумама (Сл. гласник 70/20), чланом 10, омогућено је кориштење шумског дрвног отпада. Имајући у виду све већу потражњу за истим, неопходно је планирати и пројектима предвидјети његово коришћење у изданачким шумама, шумским културама, деградираним и високим шумама као и осталим површинама, а у складу са Упутством о начину планирања и реализације шумског отпада. Евиденцију о реализацији шумског отпада, као и сјеченице и пањевине водити одвојено, како не би оптерећивали етат, а приходе од реализације шумског отпада, сјеченице и пањевине књижити на одвојена конта.

5. План укупне реализације

У табели 6. планира се укупна реализација (приходи). "Реализација од шдс" има двије колоне.

Прва: Дио реализације који се преноси из табеле 5.

Друга: Дио реализације који се односи на ефекте лицитација (разлика између вриједности лицитиране количине по планираним лицитираним цијенама и вриједности те исте количине изражене по цијенама на камионском путу из важећег Цјеновника).

У колоне 3, 4. и 5. - Приходи од укидања резервисања и приходи из других намјенских извора у складу са члановима 89. и 91. ЗОШ-а, као и са чланом 95.-уносе се износи планираних трошкова насталих улагањем у шумско-узгојне радове, изградњу и реконструкцију шумских камионских путева и сва остала улагања у складу са Законом.

Колона 12-смањење вриједности залиха учинака, уколико се планира, уноси се са предзнаком „-“.

Колона „Остали пословни приходи“ обухвата оне пословне приходе који нису садржани у колонама од 1-12. Збир колоне од 1 до 13 мора одговарати износу укупних пословних прихода из табеле 8.

Колона "Укупно" мора бити идентична укупним приходима из табеле 8 (Табела прихода и расхода). Такође, колоне "Финансијски приходи", "Остали приходи", "Приходи од усклађивања вриједности имовине" и „Приходи по основу промјене рачуноводствених политика и исправке грешака из ранијих година“ (колоне 14, 15, 16 и 17) морају бити исте као одговарајући приходи из табеле 8.

6. План реализације осталих шумских производа и осталих дјелатности

Сходно одређењу ЈПШ „Шуме РС“ а.д. Соколац за остваривање додатних прихода од осталих шумских производа, организациони дијелови су у обавези да:

-користе остале шумске производе у складу са смјерницама из шумскопривредних основа и Правилника о условима коришћења осталих шумских производа и начину сакупљања њихових надокнада, као и прописа који уређују ову област;

-сакупљају и реализују остале шумске производе, те да врсте и количине осталих шумских производа планом реално предвиде;

-приликом планирања воде рачуна да се коришћењем осталих шумских производа обезбиједи њихова биолошка одрживост и побољшање квалитета, односно да се користе тако да не дође до угрожавања биодиверзитета;

-планиране врсте осталих шумских производа за сакупљање и реализацију морају бити на „Листи осталих шумских производа намијењених за комерцијално сакупљање“, док посебну пажњу треба обратити на спречавање сакупљања заштићених врста, тј. врста са „Листе врста које су забрањене за сакупљање“ („Сл. гласник РС“, број: 75/08, 8/10, 71/10 и 65/20);

-на свом подручју врше контролу сакупљања и промета осталих шумских производа;

-да контролишу и евидентирају сакупљене количине осталих шумских производа правних лица којима је издата дозвола за сакупљање осталих шумских производа од стране ЈПШ „Шуме РС“ а.д. Соколац;

-сходно важећим законским и подзаконским прописима уколико користе остале шумске производе у властитој режији издвоје надокнаду од 3 % продајне цијене производа на посебан рачун ЈПШ, а ако не врше сакупљање осталих шумских производа наплате од комерцијалних сакупљача надокнаду од 5 % продајне цијене производа на посебан рачун ЈПШ;

-средства са посебног рачуна користе искључиво за ревитализацију осталих шумских производа на локалитетима са којих они потичу.

У циљу одрживог експлоатисања осталих шумских производа организациони дијелови дужни су да:

-благовремено рјешавају питања циркулације финансијске документације у сарадњи са Сектором за финансијско-рачуноводствене послове и Сектором за ОШП и остале дјелатности;

-да строго воде рачуна да се остварени приходи од сакупљања и продаје осталих шумских производа у властитој режији воде одвојено у евиденцијама и да се књиже на посебан conto;

-да надокнаде за коришћење осталих шумских производа, од правних лица којима је издата дозвола за сакупљање осталих шумских производа, воде одвојено у евиденцијама и да их књиже на посебан conto;

-да приход од осталих шумских производа планирају у складу са бројем радника распоређених на ове послове;

-да ускладе број радника Сектора за ОШП и остале дјелатности са одлуком Надзорног одбора и Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста ЈПШ „Шуме РС“ а.д. Соколац.

7. План утрошка средстава надокнаде за коришћење шума и шумског земљишта и надокнаде за унапређење општекорисних функција шума

У табели 6.1 планира се утрошак средстава надокнаде за коришћење шума и шумског земљишта и надокнаде за унапређење општекорисних функција шума, и то по врсти и вриједности улагања.

План улагања у шумскоузгојне радове и реконструкцију и изградњу шумских камионских путева потребно је приказати по врсти радова, по објектима рада (ПЈ, одјел, односно назив пута), по вриједности радова и по изворима финансирања (надокнада за коришћење шума и шумског земљишта-неутрошена из претходне године и планирана за 2022. годину, надокнада за унапређење општекорисних функција шума и остали извори).

8. План радне снаге

Радну снагу планирати у складу са Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у ЈПШ „Шуме РС“ а.д. Соколац.

9. План образовања и стручног усавршавања

У табели 10. планирају се активности и трошкови образовања и стручног усавршавања ученика, студената и стално запослених радника у циљу унапређења газдовања шумама и укупног пословања организационих дијелова и Предузећа у цјелини.

План образовања и стручног усавршавања треба да произилази из потреба Јавног предузећа за одговарајућим кадровима, изражених интереса радника за усавршавањем у струци и из захтјева организације и технологије рада за стручним образовањем и усавршавањем, а у складу са Правилником о стручном образовању и усавршавању радника.

Облици сручног образовања и усавршавања радника и других лица су садржани у члану 7. Правилника о стручном образовању и усавршавању радника.

Трошкови образовања и стручног усавршавања из ове табеле сврставају се у Нематеријалне трошкове у табели 8. Ови трошкови по организационим дијеловима Предузећа (осим Дирекције) могу износити највише 0,30 % од планираног пословног прихода.

10. План прихода и расхода

10.1. У табели 8. планирају се приходи и расходи, и то аналитички како је у њој и назначено. У колони „Оцјена остварења за 2021. годину“ треба остварене трошкове и приходе у досадашњем периоду у 2021. години пројектовати за цијелу 2021. годину.

При планирању трошкова плата примјењиваће се Закон о раду (Службени гласник РС број 1/16 и 66/18); Закон о порезу на доходак (Сл. гласник РС број 60/15, 5/16, 66/18, 105/19, 123/20 и 49/21); Правилник о поступку, начину обрачуна и остваривања права на ослобађање и права на одбитак од пореске основице пореза на доходак (Сл. гласник РС број 68/18 и 6/20); Правилник о условима, начину обрачунавања, пријављивања и уплате доприноса (Сл. гласник РС број 68/18, 6/20 и 70/21); Одлука о најнижој плати у РС (Сл. гласник РС 47/21) и Колективни уговор за запослене у ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац, који је у примјени од децембра 2018. године (Сл. гласник РС број 113/18).

Трошкове плата рачунати са планираном цијеном рада 130 КМ увећаном за остале накнаде, с тим да организациони дијелови код којих је нарушена финансијска равнотежа и остали релевантни финансијски показатељи пословања планирају нижу цијену рада у складу са реалним финансијским могућностима, а највише до просјечне цијене рада за треће тромјесечје 2021. године.

У току реализације плана дозвољена је корекција цијене рада у складу са чланом 67. Колективног уговора.

У рубрику - Трошкови плата, накнада плата и осталих трошкова радника - планирати трошкове плата после опорезивања и накнада плата, трошкове пореза и доприноса на плате и накнаде плата, бруто накнаде члановима НО и одбора за ревизију и остале накнаде трошкова радника (отпремнине, помоћи, награде запосленим, трошкови запослених на службеном путу, трошкови превоза радника на посао и с посла). У накнаде трошкова радника спадају трошкови топлог obroка (без обзира да ли се исплаћују у новцу или је организована исхрана радника у кухињама, ловачким кућама или угоститељским објектима), трошкови теренског додатка, трошкови регреса, зимнице, огрева.

Потребно је планирати трошкове пензионог доприноса за добровољни пензиони фонд, а који терете трошкове пословања ЈПШ у износу од 10 КМ по запосленом на основу Закључка Управе број 08/0871-2940/20 од 15.09. 2020. године, а све у складу са Законом о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима (Сл. Гласник РС број 13/09, 107/19).

10.2. Трошкове сјече и израде шумских дрвних сортимената и њиховог привлачења (и износа) од пања до камионског пута, као и трошкове изградње тракторских и анималних влака планирати и исказивати одвојено како је то и назначено у табели. Ти трошкови се планирају на основу цијена и обима поменутих радова у извођачким пројектима. Цијене тих радова у поменутих пројектима морају бити утврђене на основу Јединствених норми радова у шумарству и калкулација трошкова рада у ЈПШ-а "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац.

Трошкови сјече и израде шумских дрвних сортимената и њиховог привлачења од пања до камионског пута, као и израде тракторских и анималних влака утврђују се у извођачким пројектима полазећи од обавезе потпуног провођења Програма мјера на унапређењу квалитета и евиденције производње у ЈПШ-а "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац.

У ШГ која имају капацитете за властиту производњу карактер и врста трошкова у односу на горе наведене се мијења, у складу са учешћем производње у властитој режији у односу на укупну производњу.

Планирани просјечни трошкови сјече, израде и привлачења по кубном метру настали у процесу производње шдс-а властитим средствима не могу бити већи од просјечних пројектима планираних трошкова по једном произведеном m^3 .

У остале производне услуге планирају се трошкови таксације за израду ШПО, трошкови транспорта шумских дрвних сортимената до централних стоваришта и границе РС-е (када је у питању продаја ино-купцима) и други транспортни трошкови, трошкови одржавања камионских путева, трошкови одржавања путничких и теренских возила и друга одржавања, трошкови закупнина, трошкови сајмова, трошкови рекламе и пропаганде, трошкови развојних услуга

(истраживања, израда програма развоја, студије и слично), трошкови комуналних услуга, трошкови регистрације возила, накнада за коришћење ауто-пута, трошкови дознаке, трошкови шумско-узгојних радова.

Трошкове рекламе и пропаганде планирати у износу највише 0,15 % од планираног пословног прихода (осим за Дирекцију Предузећа чија висина ће бити утврђена посебном одлуком Управе Предузећа), а о распореду и утрошку тих средстава одлучиваће Управа Предузећа.

Трошкове финансирања Дирекције Предузећа планирају шумска газдинства у висини од 2,69 % од планираног прихода од продаје шумских дрвних сортимената (ових издвајања су ослобођени организациони дијелови ИРПЦ Бања Лука, Центар за сјеменско-расадничку производњу Добој, Центар за газдовање кршом Требиње и ШК „Огњиште“ Јахорина).

10.3. У рубрику „Трошкови амортизације и резервисања“ планирају се трошкови амортизације и трошкови резервисања за трошкове у гарантном року, трошкови резервисања за обнављање природног богатства-надокнада за коришћење шума и шумског земљишта у складу са чланом 89. став 1. Закона о шумама (најмање 10 % финансијских средстава планиране реализације шумских дрвних сортимената утврђених по цијенама у шуми на пању по ценовнику ЈПШ), трошкови резервисања за задржане кауције и депозите, трошкови резервисања за реструктурисање, трошкови резервисања за отпремнине и трошкови резервисања за јубиларне награде запослених.

Организациони дијелови који имају добре финансијске показатеље могу резервисати трошкове за јубиларне награде запослених, у складу са чланом 79. Колективног уговора.

У рубрику "Нематеријални трошкови" планирају се трошкови непроизводних услуга, трошкови репрезентације, трошкови премије осигурања, трошкови платног промета, трошкови чланарина, стипендије и кредити студентима и ученицима, трошкови огласа у штампи и другим медијима (осим за рекламу и пропаганду), таксе (административне, судске, регистрационе, конзуларне, локалне и друге) и остали нематеријални трошкови.

Трошкове репрезентације планирати у износу највише 0,10 % од планираног пословног прихода (осим за Дирекцију Предузећа чија висина ће бити утврђена посебном одлуком Управе Предузећа).

У рубрику "Трошкови пореза" планирају се трошкови пореза на имовину, трошкови накнаде за коришћење добара-комунална, издвајања за општине у складу са чланом 89. став 6 Закона о шумама (у износу од 10 % финансијских средстава планиране реализације шумских дрвних сортимената утврђене по цијенама франко камионски пут), накнада за воде, трошкови надокнаде за унапређивање општекорисних функција шума у складу са чланом 91. ЗОШ-а (у износу од 0,07 % на укупан приход), трошкови противпожарне накнаде, накнада за уређење грађевинског земљишта и трошкови пореза на оружје. У "Трошкове доприноса" планирати трошкове доприноса за ПИО за докуп стажа, доприноса за ПИО-бенефицирани стаж и трошкове доприноса за професионалну рехабилитацију инвалидних лица.

Под категоријом "Непроизводне услуге" планирати трошкове одржавање FSC стандарда.

10.4. Највећи дио трошкова Предузећа (преко 90 % од износа укупних трошкова) је стандардизован, односно нормиран различитим методама, а то су: пројекти, норме, калкулације, цијена рада на бази које се израчунавају плате и накнаде плата, обавезе по основу Закона и подзаконских аката, порези, доприноси и итд. За мањи дио трошкова за које не постоје норме или се повремено јављају, организациони дијелови Предузећа, односно њихове стручне службе, су дужни да реално планирају висину трошкова на бази искуства из ранијих година, те потребе сталног минимизирања трошкова у сврху јачања профитабилности Предузећа.

При изради производно-финансијског плана, организациони дијелови код којих је нарушена финансијска равнотежа морају имати на уму чињеницу да финансијску консолидацију могу остварити само у том случају ако планирају и остварују максимално могућу добит, а организациони дијелови код којих није нарушена финансијска равнотежа, такође, морају имати на уму чињеницу да постојећу стабилност могу одржавати и повећавати само у том случају ако планирају и остварују одређену могућу добит. Због тога сви организациони дијелови морају на једној страни планирати и остваривати максимално могући пословни приход, а на другој страни морају планирати и остваривати што је могуће мање све врсте расхода.

10.5. Напомена: Сви планирани приходи и расходи морају бити усклађени са Међународним рачуноводственим стандардима, Правилником о рачуноводству и рачуноводственим политикама Предузећа и важећим Аналитичким контним планом Предузећа.

При планирању трошкова водити рачуна да се трошкови за које се не може остварити право на одбитак улазног пореза на додату вриједност (по Закону о ПДВ-у), планирају са урачунатим ПДВ-ом, а сви остали без ПДВ-а.

Поред Плана прихода и расхода на годишњем нивоу (Табела 8), организациони дијелови су дужни да ураде наведени план на мјесечном нивоу и исти унесу у информациони систем Јавног предузећа, с тим што нису у обавези да мјесечни план прихода и расхода достављају у Дирекцију предузећа уз планска документа за 2022.годину.

11. План инвестиционих улагања

При изради овог Плана мора се водити рачуна о реалним изворима финансирања тих улагања. Планови инвестиција који нису засновани на реалним (у највећем степену сигурним) изворима финансирања неће бити прихваћени. „Остали извори“ финансирања инвестиција у табели 9. се могу појавити само изузетно, уз обавезно писмено образложење о каквим изворима се ради, да би се могао оцијенити квалитет тих извора. У складу са закључком Надзорног одбора ЈПШ-а "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац, приоритетно планирати следећа инвестициона улагања:

-Биолошке инвестиције (шумско-узгојни радови). Вриједност ових улагања у табели 9. преноси се из табеле 1.3.;

- Израда шумскопривредних основа

- Пројектовање, реконструкција и градња шумских камионских путева

План инвестирања у пројектовање, реконструкцију и изградњу шумских камионских путева радити у складу са Правилником о изградњи, реконструкцији, одржавању и заштити шумских камионских путева који вам је доставио Сектор за производњу.

Поштовање законских одредби у инвестирању и поштовање законских одредби о јавним набавкама је обавезно.

Приликом планирања инвестиција потребно је имати у виду да организациони дијелови који планирају малу добит и имају нарушену ликвидност не могу планирати несразмјерно велике инвестиције у основна средства и у изградњу и куповину објеката.

Потребно је да организациони дијелови што реалније планирају инвестиције пошто је Управа заузела став да ће се само у изузетним ситуацијама вршити реалокација средстава за финансирање непланираних инвестиција.

Напомена: При планирању набавке путничких аутомобила водити рачуна да се у планирану цијену, односно вриједност укључи ПДВ, јер се не може остварити право на одбитак улазног пореза.

12. Остали планови

Саставни дио Производно-финансијског плана Предузећа за 2022. годину су и:

-План пословања Истраживачко-развојног и пројектног центра Бања Лука (организациони дио овог Предузећа) чији је основни задатак израда шумскопривредних основа за државне и приватне шуме, израда елабората за проглашење заштитних шума и шума са посебном намјеном, пројекти за шумске комуникације и израда дугорочних програма газдовања подручјем крша.

-План пословања Дирекције Јавног предузећа;

-План набавки-Организациони дијелови Предузећа, у складу са Законом о јавним предузећима, Законом о јавним набавкама, Смјерницама и Упутством о набавкама, те Правилником о набавкама роба и услуга, обавезни су направити појединачне планове набавки (основна средства, ситан инвентар, резервни дијелови, ауто-гуме, заштитна средства, потрошни канцеларијски материјал, рекламни материјал, ХТЗ опрема, све врсте услуга и др.). Планови

набавки треба да буду усклађени са планираним трошковима (табела 8.) и планом инвестиционих улагања.

-План радова у приватним шумама заснива се на ШПО за те шуме и пројектима за извођење шумскоузгојних радова. Ови пројекти у свом саставу садрже све радове по обиму, мјесту и времену, а израђује их Јавно предузеће шумарства (ЗОШ члан 25). Сва шумска газдинства дужна су израдити годишње планове у складу са важећом ШПО.

-Годишњи планови газдовања ловиштима (додијељеним на газдовање шумским газдинствима) којима се морају планирати радови предвиђени ловним основама;

-Планови (за свако ШГ-о) шумских одјељења, по привредним јединицама, у складу са сјекоредом, за дознаку стабала за сјечу и израду извођачких пројеката у току 2022. године чија ће се реализација (извођење радова) планирати за 2023. годину (Табела 11.) и

-Програми радова на утврђивању граница шума и шумског земљишта у државној својини и укњижавања државних шума и шумског земљишта у оквиру граница ШПП-а у катастар некретнина.

13. Остале активности

У 2022. години планиран је наставак активности везаних за усклађивање општих аката са законским прописима.

Б. ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН

Производно-финансијски план садржи:

1. План сјеменско-расадничке производње и план шумскоузгојних радова.
2. План заштите шума и шумског земљишта.
3. Планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената.
4. План реализације шумских дрвних сортимената.
5. План укупне реализације.
6. План осталих производа шумарства.
- 6.1 План ловства
7. План сертификације шума.
8. План радне снаге.
9. План образовања и стручног усавршавања.
- 10.1 План формирања и расподјеле укупног прихода.
- 10.2 План расхода.
11. План инвестиционих улагања.
- 12.1 План пословања Центра за газдовање кршом.
- 12.2 План пословања Истраживачко-развојног и пројектног центра.

1. Сјеменско-расадничка производња и шумско-узгојни радови

ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац сјеменско-расадничку производњу извршава у „Центру за сјеменско-расадничку производњу“ Добој и расаднику медитеранских врста који егзистира у оквиру Центра за газдовање кршом у Требињу.

„Центар за сјеменско-расадничку производњу“ Добој је приступио изради Плана пословања за 2022. годину прилагођеног насталој нарушеној финансијској равнотежи. Планом је усклађена производња садног материјала са потребама шумских газдинстава и са „Мастер планом пошумљавања и газдовања шумским културама Републике Српске“, са посебним акцентом на производњу садница букве, племенитих лишћара и јеле. Већина трошкова је планирана у складу са важећим нормативима о утрошцима, како је и дато у смјерницама.

Опрема у Сјеменском центру је обновљена (репарирана) након пожара 2017. године, тако да се располаже са неопходном опремом. Обука берача је завршена, с тим да је врло тешко наћи довољан број кандидата спремних за овај опис послова. Број радника у ЦСРП Добој који су обучени за бераче је недовољан, па је неопходно повремено ангажовање сезонске радне снаге која врши сакупљање са земље.

У циљу очувања и унапређења генофонда, као и његовог правилног коришћења, у оквиру области генофонда и сјеменарства наставиће се започете активности на уређењу регистрованих сјеменских објеката, тј. израде пројеката генетичке мелиорације и уређења сјеменских објеката, те стручна контрола и здравствени преглед истих. Од 2012. године контролне прегледе регистрованих сјеменских објеката врши ИРПЦ Бања Лука и у склопу њих се процјењује урод сјемена, на основу чега се прави план сакупљања, те у складу са њим организује сакупљање сјемена у признатим и регистрованим сјеменским објектима. За већину шумских врста дрвећа карактеристично је то да цвјетају и плодносе у временским интервалима, тј. одликују се периодичитетом урода. Такође, урод сјемена варира од године до године, почев од године када га нема, преко година са малим и просјечним уродом па до године са обилним или пуним уродом. Ово захтјева константно опажање обилности цвјетања, те предвиђање обилности урода. Правилна процјена урода сјемена у текућој години је од суштинске важности ради планирања његовог сакупљања и благовременог обезбјеђивања потребних средстава, опреме и радне снаге. Од података процјене цвјетања и предвиђања урода зависи да ли је оправдано организовање сакупљања сјемена у једном објекту, шта је потребно и у којем обиму за његову реализацију.

Узимајући у обзир да постоји потреба за већим количинама квалитетног садног материјала лишћарских врста дрвећа, активности на регистрацији нових сјеменских објеката треба усмјерити на издвајање сјеменских објеката лишћара, у првом реду племенитих, као и шумских воћкарица

(најчешће у виду групе или појединачних стабала). У 2022. години планирана је сјетва сјемена у количини од 675,89 kg од чега је 554 kg сјемена лишћара што је у складу са Мастер планом пошумљавања којим се предвиђа повећање учешћа лишћарских садница у пошумљавању. У моменту писања овог документа већ се намеће проблем са набавком сјемена храста, букве, јавора и других врста због процјена о мањем уроду. Све то нас наводи да ће се исто требати набављати из земаља у окружењу.

Приоритет пословања у 2022. години је повећање производње контејнерских садница и наставак активности на комплетирању система аутоматске линије за контејнерску производњу. Поред тога потребно је интензивирати коришћење осталих шумских производа, кроз подизање нових засада љековитог биља, активности на прикупљању самониклог биља, њиховом ускладиштењу, доради и паковању, а поготово образовању кадрова.

План производње садног материјала у 2022. години је 5.998.850 комада садница. Слједи структура производње садног материјала за 2022. годину:

Ред. бр.	ВРСТА САДНОГ МАТЕРИЈАЛА	КОЛИЧИНА	УЧЕШЋЕ
1.	ЧЕТИНАРИ	5.175.650	86,27%
2.	ЛИШЋАРИ	587.600	9,80%
3.	ВОЋКАРИЦЕ	29.800	0,50%
УКУПНО ШУМСКИ САДНИ МАТЕРИЈАЛ		5.793.050	96,57%
4.	СЈЕМЕНИШТЕ	42.000	0,70%
5.	ОЖИЛИШТЕ	55.000	0,92%
6.	ПИКИРИШТЕ	30.000	0,50%
7.	РАСТИЛИШТЕ	78.800	1,31%
УКУПНО ХОРТИКУЛТУРНИ САДНИ МАТЕРИЈАЛ		205.800	3,43%
СВЕУКУПНО САДНИ МАТЕРИЈАЛ		5.998.850	100%

Производња шумског садног материјала са обложеним корјеновим системом је планирана у количини од 1.577.900 комада што је 26,30% укупне производње од чега се на контејнерску производњу односи 144.000 комада лишћара и 1.108.000 четинара, док се 325.900 комада четинара планира произвести нисула системом. Детаљан преглед производње садног материјала према типу и врсти садног материјала дат је у следећој табели.

Ред. бр.	Врста садног материјала	класично		контејнер		нисула		Укупно	
1.	Четинари	3.741.750	62.37%	1.108.000	18.47%	325.900	5.43%	5.175.650	86.27%
2.	Лишћари	443.600	7.39%	144.000	2.40%			587.600	9.80%
3.	Воћкарице	29.800	0.50%					29.800	0.50%
Σ шумски садни материјал		4.215.150	70.26%	1.252.000	20.87%	325.900	5.43%	5.793.050	96.57%
Хортикулт. садни материјал		113.800	1.90%	92.000	1.53%			205.800	3.43%
Свеукупно садни материјал		4.328.950	72.16%	1.344.000	22.40%	325.900	5.43%	5.998.850	100%

План производње је урађен на основу потреба за садним материјалом, количине сјемена којом ЦСРП Добој тренутно располаже, као и расположиве радне снаге. План производње за 2022. годину је мањи у односу на план за 2021. годину за 926.900 комада, првенствено јер је у 2021. години вођен садни материјал који је прерастао, а није за потребе дистрибуције, те је исти комисијски уништен. Из претходно приложених табела се види да планирана производња садног материјала са обложеним корјеновим системом износи 27,84% укупног садног материјала, што је позитивно, али је у поређењу са прошлом годином мање, што нас упућује на то да је дистрибуција истог у прошлој години била већа јер је већа вјероватноћа примања саднице на терену и на терен може да иде садница дупло мање старости у односу на саднице голог коријеновог система.

Реализација садног материјала у току 2022. године предвиђена је у количини од 3.054.650 комада. У прољећној дистрибуцији 2022. године планирана је реализација 1.371.800 комада садница или 45%, док је за јесењу дистрибуцију преостаје планираних 1.682.850 комада садница или 55%. Овај дисбаланс у реализацији у смислу да је већи план јесење у односу на прољетну

дистрибуцију садног материјала је проистекао из искуства да је успјех јесењег пошумљавања далеко већи у односу на прољетно.

Потреба организационих дијелова ЈПШ Шуме РС за садним материјалом је 1.876.549 садница, што је 64,11% планиране реализације ЦСРП. То значи да се преосталих око 1,7 милиона садница планира реализовати преко екстерних корисника (шумарства у Федерацији, привредни субјекти, рудници, путеви, физичка лица и др.). Важно је истаћи да је неопходна комплексна сарадња на релацији ИРПЦ (планирање пошумљавања кроз ШПО)—ЦСРП (производња квалитетног садног материјала у количинама које се могу пласирати у оквиру Предузећа и на екстерном тржишту) – шумска газдинства (која ће квалитетно извршити пошумљавање) а све у складу са "Мастер планом пошумљавања и газдовања шумским културама Републике Српске".

Планирани шумско-узгојни радови у оквиру просте репродукције законска су обавеза и морају се у цијелости извршити.

Шумско-узгојни радови планирани у оквиру проширене репродукције шума извршаваће се у складу са обимом извршених експлоатационих радова у високим деградираним и изданачким шумама и у зависности од степена обезбјеђених финансијских средстава из накнаде за унапређење општекорисних функција шума (обезбјеђених по основу члана 91. Закона о шумама) и осталих извора финансирања (донације, остварена добит у пословању шумских газдинства, неутрошена средства просте репродукције). Шумска газдинства, која су у претходном периоду извршила голе сјече на одређеним површинама у поменути двије категорије шума ће извршити пошумљавање тих површина одговарајућом врстом садница, а потом одржавати и његовати те културе без обзира у ком степену су обезбиједила финансијска средства из накнаде за унапређење општекорисних функција шума. То се исто односи и на површине голети.

Сва шумска газдинства ће вршити комисијски колаудацију (технички пријем) извршених радова на пошумљавању (садњом садница, односно сјетвом сјемена) након двије и пет година од извршених радова. На основу записника о колаудацији радова установиће се да ли је потребно вршити попуњавање тих површина.

Са становишта биодиверзитета потребно је водити рачуна о очувању мјешовитости врста, а у оним шумским комплексима гдје је она нарушена потребно је вјештачком обновом тежити да се она поново успостави. Ту се првенствено мисли на чисте четинарске састојине у које треба пошумљавањем уносити лишћаре (идеалан однос заступљености врста би требао бити 70:30 у корист четинара), како би се сачувала производна способност земљишта. Уношење лишћарских врста у чисте састојине четинара је пожељно ради смањења киселости земљишта у овим састојинама, а апострофирано је "Мастер планом пошумљавања и газдовања шумским културама Републике Српске".

Из следеће табеле може се видјети да је планирано повећање шумско-узгојних радова за 97 % (посматрано вриједносно) у односу на извршење у 2021. години. План радова у оквиру просте репродукције шума у 2022. у односу на остварење у 2021. години је већи за 54 %, док су радови проширене репродукције већи за 281 % (посматрано вриједносно), у односу на остварење истих у 2021. години.

У односу на извршење у 2021. години највеће повећање у смислу планираних радова у 2022. години се односи на: мелиорацију изданачких шума и прашење и окопавање новоподигнутих култура, а и већина осталих радова је планирана у већим количинама у односу на остварење у 2021. години, осим припреме земљишта за природно подмлађивање.

Р.Б.	Фаза рада	Јед. мјере	Планирано 2021.			Остварено 2021.			Планирано 2022.			остварење 2021 / план 2021 (индекс)			план 2022 / остварење 2021 (индекс)		
			Проста р. шума	Проширена р. шума	Укупно	Проста р.шума	Проширена р. шума	Укупно	Проста р. шума	Проширена р. шума	Укупно	Проста р. шума	Проширена р. шума	Укупно	Проста р. шума	Проширена р. шума	Укупно
1	Природна обнова састојина	ha							2 174		2 174						
2	Припрема земљишта за природно подмлађивање	ha	2 623		2 623	2 473		2 473	1 777		1 777	94		94	72		72
3	Пошумљавање	ha	183	517	700	183	172	355	122	546	668	100	33	51	67	317	188
4	Попуњавање култура	ha	60	140	201	43	75	118	59	106	166	71	54	59	138	142	140
5	Прашење и окопавање	ha	92	262	355	88	38	126	94	268	362	95	15	35	108	703	288
6	Чишћење од корова	ha	441	351	792	416	191	607	384	306	690	94	54	77	92	160	114
7	Прореде у културама	ha	352		352	81		81	158	9	167	23		23	196		207
8	Њега шумских састојина	ha	8 215		8 215	5 855		5 855	13 691		13 691	71		71	234		234
9	Мелиорација изданачких шума	ha		1 206	1 206		2	2		647	647		0	0			
10	Планирана количина садница (у хиљадама)	kom	522	1 465	1 987	458	574	1 031	372	1 505	1 877	88	39	52	81	262	182
11	Вриједност радова (у хиљадама)	KM	6 663	3 287	9 950	6 007	1 393	7 400	9 264	5 303	14 567	90	42	74	154	381	197

У табеларном прегледу се види да су планирани радови у 2022. години за сса 4,6 милиона КМ већи у односу на план 2021. године. До повећања планиране вриједности радова у 2022. години је, између осталог, дошло и због нове стандардизације и калкулације трошкова шумскоузгојних радова, као и због обавезе планирања неизвршених радова у претходном периоду важења шумскопривредних основа, што је посебно уочљиво на примјеру ЦГК Требиње, који је све неизвршене радове у оквиру проширене репродукције у претходних осам година важења Програма газдовања подручјем крша планирао да изврши у 2022. години, што ће директно зависити од добијања средстава за унапређење шума.

Недовољни износи средстава надокнаде за унапређење шума претходних година су допринијели да је проценат извршења радова проширене репродукције, у односу на десетогодишње планове (шумскопривредне основе) у већини организационих дијелова Предузећа мали, тј. евидентан је заостатак у извршењу истих. Изостанак ових средстава увелико ће отежати испуњавање циљева предвиђених "Мастер планом пошумљавања и газдовања шумским културама Републике Српске".

2. Заштита шума и шумског земљишта

Значај чувања и заштите шума и шумског земљишта није потребно посебно истицати. Поред привредног и економског значаја, далеко је већи значај који шуме пружају кроз своје општекорисне функције, а које се огледају у утицају шума на остваривање повољног режима вода, спречавање ерозије земљишта, повећање квалитета питке воде, производњу кисеоника, стварање повољних услова за туризам, рекреацију и друге користи.

Због тога послови на заштити шума од бесправних сјеча и бесправног заузимања шума и шумског земљишта, од пожара, биљних болести, штетних инсеката и од штетног дјеловања дивљачи и стоке, заслужују посебну пажњу и траже сталну мобилност и одговорност у њиховом извршавању.

Према плану за 2022. годину, за заштиту шума у Јавном предузећу шумарства "Шуме Републике Српске" планирано је 12.585.551 КМ. По структури тај износ чине следећи трошкови :

Чување шума (чуварска служба)	11 151 242 КМ
Заштита дивљачи и ловних објеката	754 010 КМ
Заштита шума од инсеката	240 017 КМ
Заштита шума од биљних болести	48 310 КМ
Заштита шума и објеката од пожара	266 978 КМ
Заштита шума од елементарних непогода	61 985 КМ
Остали видови заштите	63 010 КМ
Укупно	12 585 551 КМ

Послови, мјере, задаци и активности на заштити шума за 2022. годину планирани су у складу са стварним стањем на терену и Програмом мјера и активности на заштити шума у ЈПШ-а "Шуме Републике Српске" и Акционим планом за сузбијање нелегалних активности, и обухватају:

1. Заштиту шума од човјека (од бесправних сјеча и бесправног промета шумских производа и бесправног заузимања шума и шумског земљишта),

У 2022. години, у циљу подизања нивоа заштите шума од човјека планирано је сљедеће:

-константна едукација лугарског особља, те подизање нивоа свијести свих запослених о потреби заштите шума,

-преко државних органа издејствовати ажурнији рад судских институција, јер је нерјешавање пријава за шумску штету један од главних разлога појаве бесправних сјеча,

-у газдинствима која имају изражене проблеме по питању бесправних сјеча потребно је размотрити могућност постављања видео надзора на угроженим локацијама,

-на угроженим локацијама треба постављати рампе које онемогућавају кретање теретним возилима (под условом да не ометају живот становницима на тим подручјима),

-извршити разграничење између државних и приватних шума гдје то до сада није урађено, а тамо гдје су гранични знаци уништени извршити њихово обнављање,
-остварити бољу сарадњу са органима МУП-а и истражним органима, како бисмо смањили нелегалне активности,

Услови за ефикаснију заштиту шума су створени измјенама и допунама Закона о прекршајима Републике Српске (Сл. гласник РС- 29/10 од 09.04.2010. године), којима је враћен легитимитет чуварској служби Предузећа да подноси прекршајне пријаве за бесправну сјечу и крађу.

2. Заштиту шума од штетног дјеловања инсеката (поткорњака и др.), гљива и биљних болести.

У првој половини 2021. године уочена је појава гусјеница губара (*Lymantria dispar*) у ЦГК Требиње на локалитету ПЈ Требињске шуме на површини од 1.831 ha. Због каламитета губара (*Lymantria dispar*), који се јављао у два наврата у задњих 10 година у великом интензитету, као превентивна мјера се намеће потреба интензивирања мониторинга у свим шумским газдинствима, уз константно обавјештавање Сектора за производњу Предузећа, који ће бити у сталној комуникацији са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде РС и заједнички ће доносити одлуке о потреби предузимања одговарајућих мјера. Директори организационих дијелова су одговорна лица за провођење активности на механичком уништавању јајних легала губара. У случају да се механичким путем не може дјеловати потребно је као и у претходним годинама примијенити авиотретирање нападнутог подручја.

Генерално гледано у последњим извјештајним годинама је повећано учешће целулозног дрвета четинара, што је директна посљедица великог броја осушених стабала четинара проузрокованих лошим здравственим стањем састојина. Контролисање бројности поткорњака и његово свођење у фазу латенције се намеће као један од приоритетнијих задатака Предузећа и у овој планској години у свим газдинствима, а посебну пажњу потребно је обратити у газдинствима Сјемећ, Височник, Романија, Маглић, Панос и Вучевица која су у 2020. години имала велике штете изазване вјетром. Само брзе (у кратком временском року) санације спрјечавају појаве градације поткорњака и обезбјеђују максимално коришћење квалитетне и сортиментне структуре. Да би се то остварило потребно је у свим организационим дијеловима Предузећа у наредном планском периоду досљедно поштивати прописане мјере заштите шума, што се посебно односи на:

-Потпуну сјечу, израду и реализацију случајних ужитака, како у високим шумама тако исто и у шумским културама;

-Поред фенотипски нападнутих стабала у језгру потребно је извршити и сјечу следећег прстена 5-10 метара условно здравих стабала, јер је из искуства познато да су се у њима већ настанили поткорњааци.

-Успостављање шумског реда у току сјече и израде шумских дрвних сортимената, у складу са одредбама Правилника о шумском реду;

-Правовремено постављање клопки са феромонским препаратима за сипце четинара, са савјесним и одговорним њиховим одржавањем, редовним праћењем и евидентирањем броја уловљених инсеката, те постављањем ловних и контролних стабала, уз обавезу редовног обавјештавања надлежне службе у Дирекцији Јавног предузећа.

У сегменту заштите шума од инсеката и биљних болести планирање на дужи период је врло тешко, јер појава ових штетних фактора зависи од низа непредвидивих околности. И поред тога неопходно је пословање у шумарству проводити тако да ризик од појаве биљних болести и штетних инсеката у градацији буде што мањи. У том смислу Предузеће ће се стриктно придржавати Правилника о шумском реду и других нормативних аката који регулишу ову област.

Почетком децембра 2020. године у сјеверозападном дијелу Републике Српске било је јако невријеме које је проузроковало огромну штету у лишћарским састојинама и то у највећем обиму у буковим састојинама у ШГ „Приједор“, ШГ „Рибник“ и ШГ „Бања Лука“. Ресорно министарство је због тога донијело Наредбу о спровођењу мјера заштите шума сјечом стабала случајних ужитака у складу са којом се приступило дознаци случајних ужитака и изради извођачких пројеката, како би се ове штете што прије санирале, чиме ће се спријечити пропадање ШДС. На овим локацијама је потребно појачати мониторинг како би се правовремено уочила појава фито и ентомолошких патогена и спријечила њихова градација. Такође је потребно појачати надзор у приватним шумама

које су захваћене овом непогодом и инсистирати код власника да врше санитарне сјече како би се спријечило ширење негативног утицаја са ових површина на државне шуме.

Овоме треба додати сушење састојина храста китњака које је најизраженије на подручју Добоја, Рогатице и Фоче, а узроковано је девитализацијом храстових састојина која је првенствено узрокована климатским и антропогеним утицајима. Човјек овоме доприноси често и несвјесно кроз систем газдовања храстовим састојинама, у смислу стаблмично-пребирног газдовања читавим састојинама. Храст, као и све друге хелиофилне врсте, у тим случајевима нема услове за природну обнову те је потребно из коријена промијенити приступ и са овим састојинама газдовати по принципу скупинасто-пребирних сјеча, који подразумева да се приликом дознаке издвајају и обиљежавају скупине на којима се у зависности од самог састојинског стања проводе неке од оплодних сјеча, а да се између скупина врши стаблмични пребир, тј. да се дознака своди на санитарну.

Овај негативан приступ у дознаци (стаблмично-пребирни), са тенденцијом на дознаци само дебљих стабала, је све видљивији и код састојина букве, смрче и других полусциофилних врста које све више губе пребирну структуру и приближавају се у најбољем случају разнодобној, ако не и једнодобној структури, која је знатно неотпорнија од пребирне којој у овим случајевима тежимо. Класични доказ тога је и претходно наведена штета коју је причинио олујни вјетар у источном дијелу Републике Српске, првенствено у смрчевим састојинама које су изгубиле пребирну структуру склопа.

У претходном периоду све веће штете се евидентирају у јеловим састојинама, а њихов узрочник је патогена гљива *Melampsorelia carpophyllacearum* „Вјештичија метла“ (јелин рак). Од опасности за јелу овде наводимо и полупаразита јелину имелу (*Viscum album subsp. abietis*) која је редовна у јеловим састојинама. Ова штеточина умањује прираст стабла и до 60 %, умањује им техничку вриједност и физиолошким слабљењем их предиспонира за нападе патогених гљива и поткорњака. За развој имеле један од предуслова је обилније свјетло, због тога је потребно водити рачуна приликом дознаке стабала да се не нарушава склоп у чистим и мјешовитим састојинама јеле, јер јој то као изразито сциофилној врсти никако не прија. Овим питањима се у наредном периоду мора посветити већа пажња, поготово ако знамо да је према катастру дрвних маса јела заступљена са 17,2 % укупних залиха дрвне масе Републике Српске.

Уз ове мјере потребно је на дугорочном плану инсистирати на пошумљавању лишћара у чистим четинарским шумама са циљем да се проценат лишћара доведе до 30 % учешћа, јер ће се тиме смањити киселост земљишта, а самим тим ће се добити стабилније и отпорније састојине на све биотске и абиотске утицаје, што се предвиђа и "Мастер планом пошумљавања и газдовања шумским културама Републике Српске". Мање пошумљавање лишћара је и даље присутно и апострофира се као проблем у дистрибуцији садница у ЦСРП Добој.

Информације са терена о појави градације било ког инсекта, а нарочито губара, морају бити благовремене, јер је потребно у што краћем року дјеловати на сузбијању механичким и хемијским средствима због његове велике градационе способности.

Интензивирати рад на провођењу мјера утврђених од Оперативног тима за заштиту шума, чији је задатак да врши континуирану координацију на нивоу Предузећа са сличним тимовима формираним у шумским газдинствима.

3. Заштиту шума од пожара, уз обавезно доношење оперативних годишњих планова заштите од пожара и гашења истих, као и израду Плана заштите од пожара

Оно што треба истаћи је да је најтеже заштитити шуму од пожара. У овом случају су врло битне превентивне мјере, будност чуварских служби, као и едукација становништва. Имајући у виду узроке и штете које проузрокују пожари у току овог планског периода примијениће се адекватне превентивне мјере и активности на спречавању пожара. Према Програму мјера и активности на заштити шума при изради Оперативног плана заштите од пожара и гашења истих, у овом периоду планира се следеће:

-Едукација становништва на провођењу превентивних мјера у циљу спречавања појаве шумских пожара преко локалних медија (радио станице, новине и слично);

-На видна мјеста покрај путева, на ивицама шума истицање табли са натписима забране ложења ватре и заштите шума од пожара;

-У временским периодима критичним за појаву пожара (рано, топло и сушно прољеће, топло и сушно љето) обезбједиће се осматрачка служба чији припадници морају да врше непрекидно осматрање са доминантних кота. Истовремено, у сједишту шумског газдинства у нерадне дане и послије радног времена обезбједиће се дежурство ради благовременог пријема обавјештавања о појави пожара и организације брзе интервенције на његовом гашењу;

-Осматрачи ће се опремити одговарајућим средством везе (радио станица, мобилни телефон) те двогледом;

-У свим шумским газдинствима формираће се интервентна противпожарна јединица (са именима и презименима задужених, од најмање тридесет припадника) за гашење пожара хитно по његовом откривању. Иста ће се квалитетно опремити противпожарном опремом и одговарајућим возилом како би била у могућности да ефикасно и у цјелини обавља постављени задатак. Интервентна јединица ће се формирати од радника у сталном радном односу у газдинству, а у случајевима када шумска газдинства не располажу довољним бројем радника у сталном радном односу, иста ће се попунити пријемом радника по уговору о дјелу на те послове. Сви припадници те јединице морају претходно завршити обуку у гашењу пожара;

-На посебно угроженим мјестима (излетишта, објекти) обезбједиће се постављање буради са водом или пијеском;

-У сарадњи са противпожарним инспекторима МУП-а (у станицама јавне безбједности) спријечиће се спаљивање на отвореном простору отпада на постројењима за примарну прераду дрвета (приватне пилане);

-У сарадњи са припадницима станица јавне безбједности додатно ће се ангажовати на откривању изазивача шумских пожара и подношењу пријава против истих надлежним органима правосуђа и МУП-а.

-Инсистирати на промјенама закона у смислу да се кажњава паљење ватре на приватним парцелама без надзора ватрогасних служби.

На нивоу Предузећа планирана су финансијска средства за подмирење трошкова просвједивања (едукације) становништва о провођењу превентивних мјера на спречавању појава шумских пожара. То просвједивање ће се реализовати у сарадњи са радио и ТВ станицама и то у раним прољећним и најтоплијим љетним данима када је опасност од појаве пожара најизраженија.

4. Заштиту шума од штетног дјеловања стоке и дивљачи.

За заштиту шума од штетног дјеловања стоке и дивљачи организациони дијелови су дужни предузети све прописане мјере.

5. Активности на минираним површинама

На територији којом газдују „Шуме РС“ површина од 54.576 ha је минирана површина, што је за 1.000 ha мање него прошле године. До овог умањења није дошло кроз процес деминирања већ су преклапањем карти са БХ Маком установљене грешке, тј. нека наша газдинства су добила сагласност да могу вршити сјече у шумама које су до сада сматране минираним. Уколико Предузеће успије обезбједити донаторска средства у 2022. години, неопходно је почети са активностима деминирања. Ту би се требала размотрити и могућност финансирања ове врсте радова из средстава проширене репродукције шума, јер би се деминирањем ових површина аутоматски повећала површина шума за газдовање, а самим тим би се повећали и приходи Предузећа. С друге стране, Предузеће на овим површинама није у могућности да проводи ни мјере његе и заштите ових састојина што му је првенствена обавеза. Поређења ради све миниране шуме се простиру на површини која је величине два просјечна шумскопривредна подручја.

3. Планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената

Висина планираног обима сјече и производње шумских дрвних сортимената одређена је Смјерницама за израду Производно-финансијског плана ЈПШ "Шуме Републике Српске" за плански период до висине просјечног годишњег етата по важећим шумскопривредним основама (појединачно за сваку категорију шума).

У току реализације плана шумска газдинства не смију вршити прекорачење планираног годишњег обима сјечиве дрвне масе, нити одступати од планираних одјелења за које су урађени извођачки пројекти и у којима је предвиђена реализација планираног обима сјече. Само у изузетним случајевима и ако за то постоје оправдани разлози за таква одступања, шумска газдинства су дужна правовремено поднијети захтјев Управи Предузећа уз детаљно образложење.

Подлогу за израду Плана сјече и производње шумских дрвних сортимената чине: шумско-привредне основе, извођачки пројекти за планиране шумске одјеле који су израђени на основу усвојене методике за израду пројеката, користећи Јединствене норме радова у шумарству и калкулације цијена коштања радног дана, средстава рада и остала потребна документација.

У току извођења радова на реализацији планираног обима сјече и производње шумских дрвних сортимената, сва шумска газдинства ће у потпуности проводити Мјере на унапређењу квалитета и евиденција производње, које садрже следеће:

1. Након израде и доношења шумско-привредне основе, газдинства ће донијети годишње планове сјеча по одјелима (сјекоред) за наредни уређајни период.

2. У Производно-финансијском плану пословања годишњи и трогодишњи план сјече урадити по привредним јединицама, шумским управама, радним јединицама и одјелима.

3. Дознака стабала и израда извођачких пројеката за одјеле у којима ће се радови изводити у наредној години, извршиће се у потпуности у текућој години до израде Производно-финансијског плана пословања за следећу годину. Извођачки пројекти израђиваће се по усвојеној Методици за израду тих пројеката у Предузећу у програму јединственог информационог система Предузећа, а у случају да се успостави интегрални информациони систем подаци о дознаци ће се уносити у мобилне уређаје.

4. У извођачким пројектима обавезно ће се планирати метод израде шумских дрвних сортимената.

5. Обавезно је обројчавање шумских дрвних сортимената без обзира на врсту сјече (редовна сјеча, ванредна сјеча) у шуми крај пања, осим у случајевима планираног и пројектованог кориштења шумског дрвног отпада када се жигосање и обројчавање врши након завршене израде дрвета и дрвних сортимената прије утовара у превозно средство на шумском камионском путу. Шумски дрвни сортименти када се израде, приме и искласирају, обројчавају се у складу са Упутством о обројчавању шумских дрвних сортимената плочицама. У моменту када се успостави интегрални информациони систем подаци о примању ШДС ће се уносити у мобилне уређаје.

6. Обавезно ангажовање стручних радника на пословима размјерања, кројења и класирања шумских дрвних сортимената од стране шумских газдинстава у току извођења радова на искориштавању шума.

7. У циљу остваривања реално могуће квалитетне структуре шумских дрвних сортимената и њихове просјечне продајне цијене, обавезно ће се вршити класирање у шуми код пања и евидентирање квалитетне структуре сортимената у премјерне књиге приликом пријема учинка од сјекача, као и у мобилне уређаје када се успостави интегрални информациони систем.

8. Обавезна је примјена свих правилника који регулишу ову област, као и одредби шумско-привредних основа и извођачких пројеката. Водити евиденције свих радова у производњи шумских дрвних сортимената по фазама рада у обрасце предвиђене правилницима и обрасце урађене од стране Дирекције Јавног предузећа, евиденције које су саставни дио шумско-привредне основе, а по упутствима приложеним уз те обрасце, као и у мобилне уређаје када се успостави интегрални информациони систем.

Лице које класира шумске дрвне сортименте и које врши пријем учинка од сјекача, мора бити шумарске струке и не може у истом одјелу вршити реализацију (отпрему) шумских дрвних сортимената.

9. Редовне и ванредне пописе шумских дрвних сортимената у оквиру шумскопривредног подручја, шумска газдинства ће вршити уз организацију и надзор Централне пописне комисије коју ће именовати директор Предузећа. Елаборат (извјештај) о извршеном попису Централна комисија доставља на разматрање, Одбору за ревизију и Надзорном одбору Предузећа.

Стручна лица која врше дознаку стабала за сјечу дужна су са становишта обезбјеђивања континуитета продукције дрвне масе строго водити рачуна да буду заступљени сви стручни

параметри приликом одабира стабала за сјечу, а у складу са одређеним техничким циљем датим по ШПО. У току сјече и израде, сва дозначена стабла ће се посјећи и изградити.

Задужена лица за реализацију извођачког пројекта морају строго водити рачуна о: провођењу закљученог уговора са извођачем радова, о времену почетка и завршетка радова у одјељењу, динамици сјече и привлачења, употреби тракторских влака, успостављању шумског реда, коришћењу ХТЗ опреме и др. За свако непоштивање уговора лице задужено за реализацију извођачког пројекта мора писменим путем упозорити извођача радова и дати му одређени временски рок за превазилажење настале ситуације. У случају да се недостаци не отклоне обавијестити одговорно лице да се уговор прекине и извођач радова стави на листу непожељних извођача те о насталом проблему одмах обавијестити Управу Предузећа. По завршеном извођењу радова врши се технички пријем. Технички пријем радова на искориштавању шума врши се одвојено од техничких пријема шумско-узгојних и радова на заштити шума. Комисију за технички пријем радова чине лица одговарајуће стручне спреме са најмање 3 године радног искуства на одговарајућим пословима. Код пријема радова на искориштавању шума комисија утврђује и записнички констатује да ли су начињене штете на земљишту, подмлатку и стаблима која остају у састојини. На основу података из записника о техничком пријему радова, лица са посебним овлашћењима код уговорног органа оцјењују да ли постоји основаност за обрачун накнада за начињене штете, и оцјењују рад стручних лица задужених за надзор и контролу над извођењем тих радова.

Динамички план активности за спровођење мјера у циљу редефинисања организационо – економске позиције „Шума Републике Српске“ обухвата скуп мјера које ће унаприједити производњу, и то:

- Правовремено извршавање планираног физичког обима производње.
- Строго вођење рачуна о кројењу и класирању дрвних сортимената.
- Ефикасно коришћење властите механизације.
- Унапређење и развој система газдовања шумама и пројеката за извођење радова.
- Доношење стратегије и акционог плана за сузбијање нелегалних радњи у шумарству.
- Учешће у изради техничко-технолошке типизације терена, оптималних норматива и сортиментних таблица.
- Редовно ажурирање улазних параметара калкулација у циљу усклађивања цијена извођења радова у шумарству са тржишним цијенама.
- Почети са примјеном интегралног информационог система у свим фазама рада.
- Повећање површине шума.

Провођењем утврђених активности у циљу реализације Мјера биће створени повољни услови за развој сектора шумарства. Планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената за 2022. годину је 2.025.508 m³ и већи је за 14 % у односу на остварени у 2021. години. Преглед планиране сјече у 2022. години по организационим дијеловима и за Предузеће укупно, са освртом на остварење за 2021. годину, дат је у табели на страни 38 и 39.

Производно-финансијски план за 2022. годину

Шумско газдинство	Врста дрвета	остварено 2021.	планирано у 2022.								Индекс План/ Остварење	
			Трупци			ТТ стубови	Рудно дрво	Остала обловина	Целулозно дрво	Огревно дрво		Укупно
			Ф	Л	за резање							
m3											%	
"Бања Лука"	четинари	8 040	40	0	8 256	0	1 726	0	2 321	0	12 343	154
	лишћари	69 980	240	554	15 707	0	0	0	0	55 475	71 976	103
	укупно	78 019	280	554	23 963	0	1 726	0	2 321	55 475	84 319	108
"Оштрељ"	четинари	32 376	56	0	18 494	330	1 375	73	7 665	0	27 993	86
	лишћари	38 107	252	532	12 840	0	0	0	9 778	16 317	39 719	104
	укупно	70 484	308	532	31 334	330	1 375	73	17 443	16 317	67 712	96
"Панос"	четинари	16 766	177	0	11 503	697	1 566	0	2 067	0	16 010	95
	лишћари	8 531	143	296	4 862	0	0	0	3 244	6 321	14 866	174
	укупно	25 297	320	296	16 365	697	1 566	0	5 311	6 321	30 876	122
"Бирач"	четинари	9 620	12	0	3 645	1	1 754	0	1 705	0	7 117	74
	лишћари	42 166	431	1 002	23 699	0	0	0	19 551	35 603	80 286	190
	укупно	51 786	443	1 002	27 344	1	1 754	0	21 256	35 603	87 403	169
"Градишка"	четинари	6 755	52	0	5 677	97	773	0	1 569	0	8 168	121
	лишћари	139 665	1 048	2 560	41 318	0	0	104	0	96 786	141 816	102
	укупно	146 419	1 100	2 560	46 995	97	773	104	1 569	96 786	149 984	102
"Добој"	четинари	11 205	18	0	4 794	471	1 686	135	3 029	0	10 133	90
	лишћари	34 932	135	196	7 051	0	35	0	6 968	27 806	42 191	121
	укупно	46 137	153	196	11 845	471	1 721	135	9 997	27 806	52 323	113
"Зеленгора"	четинари	9 703	133	0	11 966	146	651	0	3 501	0	16 398	169
	лишћари	18 018	288	746	10 730	0	0	0	6 787	14 876	33 427	186
	укупно	27 722	421	746	22 696	146	651	0	10 288	14 876	49 825	180
"Чемерница"	четинари	31 287	241	0	22 767	928	2 730	0	4 005	0	30 671	98
	лишћари	17 428	232	530	7 384	0	0	0	96	13 411	21 653	124
	укупно	48 714	473	530	30 151	928	2 730	0	4 101	13 411	52 324	107
"Врбања"	четинари	16 353	69	0	12 446	0	1 222	0	3 974	0	17 710	108
	лишћари	49 853	770	1 533	30 166	0	0	0	0	41 959	74 428	149
	укупно	66 206	839	1 533	42 612	0	1 222	0	3 974	41 959	92 138	139
"Мајевица"	четинари	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	лишћари	11 051	56	421	6 837	0	0	0	0	11 313	18 627	169
	укупно	11 071	56	421	6 837	0	0	0	0	11 313	18 627	168
"Лисина"	четинари	21 060	150	0	14 315	339	1 562	0	4 797	0	21 163	100
	лишћари	29 578	0	448	15 205	0	0	0	0	26 679	42 332	143
	укупно	50 638	150	448	29 520	339	1 562	0	4 797	26 679	63 495	125
"Ботин"	четинари	11 021	7	0	6 397	52	945	14	1 931	0	9 346	85
	лишћари	25 252	59	115	5 206	0	0	0	4 054	24 112	33 546	133
	укупно	36 274	66	115	11 603	52	945	14	5 985	24 112	42 892	118
"Јахорина"	четинари	51 224	258	0	39 342	953	3 566	177	8 892	0	53 188	104
	лишћари	23 790	105	228	6 991	0	0	0	6 736	14 996	29 056	122
	укупно	75 014	363	228	46 333	953	3 566	177	15 628	14 996	82 244	110
"Приједор"	четинари	12 535	10	0	4 105	47	480	16	2 853	0	7 511	60
	лишћари	146 943	1 010	2 307	40 267	0	0	835	0	102 454	146 873	100
	укупно	159 478	1 021	2 307	44 372	47	480	851	2 853	102 454	154 384	97
"Рибник"	четинари	58 796	451	0	34 817	1 128	4 307	82	7 320	0	48 105	82
	лишћари	48 921	764	1 545	28 318	0	0	0	21 099	37 458	89 184	182
	укупно	107 717	1 215	1 545	63 135	1 128	4 307	82	28 419	37 458	13 289	127

Шумско газдинство	Врста дрвета	остварено 2021.	планирано у 2022.								Индекс План/ Остварење	
			Групи			ТТ стубови	Рудно дрво	Остала обловина	Целулозно дрво	Огривно дрво		Укупно
			Ф	Л	за резање							
m3											%	
"Сјемећ"	четинари	48 436	552	0	37 486	1 621	4 650	0	6 169	0	50 478	104
	лишћари	12 676	124	265	4 196	0	0	0	2 571	6 210	13 366	105
	укупно	61 112	676	265	41 682	1 621	4 650	0	8 740	6 210	63 844	104
"Романија"	четинари	113 219	943	0	81 246	2 360	7 725	379	16 451	0	109 104	96
	лишћари	15 788	76	165	3 882	0	0	0	3 004	11 174	18 301	116
	укупно	129 007	1 019	165	85 128	2 360	7 725	379	19 455	11 174	127 405	99
"Дрина"	четинари	1 951	2	0	1 416	98	474	0	519	0	2 509	129
	лишћари	45 083	417	952	21 483	0	0	0	10 678	23 207	56 737	126
	укупно	47 034	419	952	22 899	98	474	0	11 197	23 207	59 246	126
"Маглић"	четинари	56 406	503	0	51 523	90	5 395	0	8 747	0	66 258	117
	лишћари	26 244	0	52	8 486	0	0	0	0	16 491	25 029	95
	укупно	82 650	503	52	60 009	90	5 395	0	8 747	16 491	91 287	110
"Борја"	четинари	21 346	57	0	11 836	632	2 148	0	3 518	0	18 191	85
	лишћари	64 347	612	1 389	26 309	0	0	0	0	59 911	88 221	137
	укупно	85 693	669	1 389	38 145	632	2 148	0	3 518	59 911	106 412	124
"Височник"	четинари	107 492	569	0	74 202	1 851	7 617	0	21 813	0	106 052	99
	лишћари	10 406	0	549	4 415	0	0	0	0	6 549	11 513	111
	укупно	117 898	569	549	78 617	1 851	7 617	0	21 813	6 549	117 565	100
"Вучевица"	четинари	43 413	400	0	35 569	669	2 208	0	6 115	0	44 961	104
	лишћари	12 715	50	250	4 969	0	0	0	0	6 675	11 944	94
	укупно	56 128	450	250	40 538	669	2 208	0	6 115	6 675	56 905	101
"Горица"	четинари	71 919	178	0	58 688	1 839	8 077	0	15 368	0	84 151	117
	лишћари	21 177	90	184	5 560	0	0	0	6 367	19 614	31 816	150
	укупно	93 096	268	184	64 249	1 839	8 077	0	21 736	19 614	115 967	125
ЦГК	четинари	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	лишћари	2 635	0	0	702	0	0	0	905	2 180	3 788	144
	укупно	2 635	0	0	702	0	0	0	905	2 180	3 788	144
"Трескавица"	четинари	8 465	63	0	5 939	81	378	0	1 196	0	7 657	90
	лишћари	9 379	104	236	3 211	0	0	0	0	5 489	9 040	96
	укупно	17 844	167	236	9 150	81	378	0	1 196	5 489	16 697	94
"Клековача-Потоци"	четинари	31 033	288	0	25 255	145	2 164	128	7 731	0	35 711	115
	лишћари	11 160	0	50	3 802	0	0	0	0	10 043	13 896	125
	укупно	42 192	288	50	29 057	145	2 164	128	7 731	10 043	49 607	118
"Милићи"	четинари	10 023	11	0	6 916	805	3 229	0	3 508	0	14 469	144
	лишћари	18 357	96	233	5 161	0	0	0	4 083	8 742	18 315	100
	укупно	28 380	107	233	12 077	805	3 229	0	7 591	8 742	32 784	116
„Рудо“	четинари	5 032	57	0	3 872	163	440	0	744	0	5 276	105
	лишћари	5 439	151	343	4 705	0	0	0	2 502	5 189	12 890	237
	укупно	10 471	208	343	8 577	163	440	0	3 246	5 189	18 166	173
Укупно	четинари	815 495	5 297	0	592 472	15 544	68 847	1 004	147 509	0	830 672	102
	лишћари	959 621	7 254	17 682	353 463	0	35	939	108 423	707 040	1 194 836	125
	укупно	1 775 116	12 551	17 682	945 935	15 544	68 882	1 943	255 932	707 040	2 025 508	114

4. План реализације шумских дрвних сортимената

План реализације шумских дрвних сортимената је производ укупних планираних количина по сортиментима и цијена из важећег Цјеновника шумских дрвних сортимената.

Приликом реализације произведених количина шумских дрвних сортимената, мора се имати на уму следеће:

- обавезна је примјена једнообразног купопродајног уговора и услова у њему,
- уговарање се врши на основу Критерија бодовања усвојених од стране Ресорног министарства,
- продаја вриједнијих дрвних сортимената (трупаца) путем лицитације је предвиђена у количини до 25 % укупно реализоване количине трупаца, а у складу са Акционим планом Владе Републике Српске,
- забрањена је продаја трупаца у дубећем стању изузев продаје ограничених количина за изградњу и поправку породичних кућа и помоћних објеката на селу и у случајевима гдје се продаја врши лицитацијом у изданачком шумама,
- рад са непословним купцима и извођачима који не извршавају уредно радове, не извршавају уговором предвиђене обавезе, баве се нелегалним активностима у шумарству, је забрањен,
- пласману мање вриједних сортимената (рудно, целулозно и огревно дрво) мора се посветити посебна пажња по питању њихове процентуалне заступљености у укупној реализацији ШДС. Потребно је да њихов проценат буде усклађен са планом и са процентом који је предвиђен шумскопривредним основама,
- квалитет и солвентност купца је основ при одабиру пословног партнера.

Из табеле на страни 41 може се видјети да је у наредној години планиран већи обим реализације шумских дрвних сортимената количински за 11 индексних поена у односу на извршење у 2021. години. Планирано сортиментно учешће трупаца четинара веће је за 1,43 % од оствареног учешћа у 2021. години, што можемо сматрати као позитивно, јер је учешће истих повећано на конто ниже вриједних сортимената мада би се у извршењу требало тежити да учешће трупаца четинара буде још веће, а томе у прилог иде и тренутна изузетна тражња за овим сортиментима. Планирано сортиментно учешће трупаца букве је мање за 0,32% у односу на извршење у 2021. години, док је код трупаца храста мање за 0,61%. Просјечна планирана цијена лишћара је већа од остварене у 2021. години за 1,24 КМ/м³, док је код четинара већа за 22,01 КМ/м³. Планирана цијена свих ШДС који ће се реализовати са камионског пута је 108,70 КМ/м³ и већа је за 8,83 КМ по јединици производа од остварене у 2021. години. Ово планско повећање просјечних цијена у односу на претходну годину, је директно везано за повећање цијена ШДС, а наш циљ је да у остварењу оне буду и веће од планом предвиђених. Предуслов за то је да сортиментно и квалитетно учешће трупаца буде у остварењу веће него што је планирано. У прилог ове констатације иде и податак да је потражња за нашим производима велика, те је самим тим и могућност бољег класирања и сортиментног и квалитетног олакшана.

У складу са динамичким планом предвиђене су следеће мјере:

- Продаја шумских дрвних сортимената вршиће се искључиво уз обезбјеђивање гаранција наплате или авансном уплатом.
- Редовно усклађивање цијена шумских дрвних сортимената са цијенама у окружењу и условима тржишта.
- Учешће у активностима за утврђивање степена финализације предузећа за прераду дрвета.
- Учешће у радној групи за израду правилника који ће уредити односе између шумарства и прераде дрвета.

Производно-финансијски план за 2022. годину

Сортимент	Остварено 2021. године					План за 2022.г.					Индекс				
	Количина	Цијена	Вриједност	Сорт.	% обл.	Количина	Цијена	Вриједност	Сорт.	% обл.	план/остварење				
	м3	КМ	КМ	структ.		м3	КМ	КМ	структ.		Кол.	Вријед.			
ЧЕТИНАРИ	Трупци јеле и бијелог бора	за фурнир	4 111	222,90	916 350		1,27	2 998	240,00	719 503		0,92	73	79	
		за луштење	1	160,00	195		0,00	0		0		0,00	0	0	
		за резанье	I кв. класе	150 756	155,62	23 460 182		46,47	105 646	177,00	18 699 332		32,45	70	80
			II кв. класе	85 576	127,15	10 880 695		26,38	152 110	154,00	23 424 932		46,73	178	215
			III кв. класе	83 957	106,82	8 968 027		25,88	64 787	136,00	8 811 059		19,90	77	98
	Укупно	324 401	136,33	44 225 449	38,87		325 541	158,67	51 654 826	39,43		100	117		
	Трупци смрче	за фурнир	2 289	224,12	513 090		0,94	2 012	242,00	486 986		0,83	88	95	
		за луштење	1	145,00	139		0,00	0		0		0,00	0	0	
		за резанье	I кв. класе	102 854	157,66	16 215 671		42,04	69 953	190,00	13 291 101		28,68	68	82
			II кв. класе	69 396	129,97	9 019 264		28,37	114 952	160,00	18 392 350		47,13	166	204
			III кв. класе	70 112	110,09	7 718 834		28,66	56 983	140,00	7 977 670		23,36	81	103
	Укупно	244 652	136,79	33 466 999	29,32		243 901	164,61	40 148 107	29,54		100	120		
	Трупци црног бора	за фурнир	93	197,59	18 350		0,47	282	190,00	53 631		1,07	304	292	
		за луштење	70	164,11	11 421		0,35	0		0		0,00	0	0	
		за резанье	I кв. класе	6 615	127,08	840 619		33,25	7 794	150,00	1 169 027		29,60	118	139
			II кв. класе	5 088	103,53	526 759		25,57	12 990	125,00	1 623 779		49,33	255	308
			III кв. класе	8 030	88,19	708 141		40,36	5 266	108,00	568 702		20,00	66	80
	Укупно	19 895	105,82	2 105 291	2,38		26 332	129,70	3 415 140	3,19		132	162		
Трупци осталих четинара	за фурнир	2	193,68	331		0,09	5	240,00	1 162		0,77	283	351		
	за луштење	2	149,22	225		0,08	0		0		0,00	0	0		
	за резанье	I кв. класе	558	125,71	70 182		28,20	138	173,28	23 944		22,02	25	34	
		II кв. класе	708	103,53	73 270		35,75	315	147,26	46 377		50,18	44	63	
		III кв. класе	710	87,28	62 008		35,89	170	130,77	22 182		27,03	24	36	
Укупно	1 980	104,06	206 017	0,24		628	149,25	93 664	0,08		32	45			
Укупно трупци четинара	590 929	135,39	80 003 754	70,81		596 401	159,81	95 311 737	72,24		101	119			
ТТ стубови	2 881	145,71	419 737		0,35	15 544	162,62	2 527 748		1,88	540	602			
Рудно дрво	49 092	71,98	3 533 904		5,88	68 161	78,00	5 316 549		8,26	139	150			
Остала обловина	0		0		0,00	1 004	44,88	45 051		0,12					
Целулозно дрво	191 614	55,83	10 698 628		22,96	144 468	59,61	8 611 200		17,50	75	80			
Свеукупно:	834 516	113,43	94 656 023	100		825 577	135,44	111 812 284	100		99	118			
ЛИШЋАРИ	Трупци букве	за фурнир	2 250	287,41	646 714		0,80	6 635	300,00	1 990 384		1,95	295	308	
		за луштење	11 442	206,12	2 358 382		4,08	16 376	204,00	3 340 631		4,82	143	142	
		за резанье	I кв. класе	108 323	133,46	14 457 227		38,61	70 003	137,00	9 590 347		20,61	65	66
			II кв. класе	86 625	102,16	8 849 678		30,87	104 112	112,00	11 660 506		30,65	120	132
			III кв. класе	71 941	79,41	5 712 866		25,64	142 520	90,00	12 826 825		41,96	198	225
	Укупно	280 581	114,14	32 024 867	31,61		339 645	116,03	39 408 693	31,29		121	123		
	Трупци храста	за фурнир	F1	659	501,00	330 272		2,25	451	530,00	238 958		1,54	68	72
			F2	1 082	401,88	434 995		3,69	1 133	450,00	509 765		3,87	105	117
		за резанье	I кв. класе	8 751	264,66	2 316 129		29,82	5 919	300,00	1 775 716		20,21	68	77
			II кв. класе	9 040	191,87	1 734 581		30,80	8 630	250,00	2 157 548		29,47	95	124
			III кв. класе	9 814	159,70	1 567 359		33,44	13 156	210,00	2 762 801		44,92	134	176
	Укупно	29 348	217,51	6 383 335	3,31		29 289	254,18	7 444 788	2,70		100	117		
	Трупци племенитих	1 761	207,19	364 853		0,20	4 358	206,40	899 533		0,40	247	247		
	Трупци осталих	3 982	93,30	371 503		0,45	5 077	87,39	443 657		0,47	127	119		
	Рудно дрво	303	80,16	24 301		0,03	35	100,00	3 500		0,00	12	14		
	Остала обловина	303	135,11	40 966		0,03	939	141,58	132 943		0,09	310	325		
	Целулозно дрво	47 884	69,73	3 339 017		5,39	108 423	68,38	7 414 148		9,99	226	222		
	Огријев	523 531	66,46	34 793 150		58,98	597 842	67,22	40 185 056		55,07	114	115		
	Свеукупно:	887 693	87,13	77 341 992	100		1 085 608	88,37	95 932 318	100		122	124		
	СВЕУКУПНО: ЛИШЋАРИ+ЧЕТИНАРИ	1 722 208	99,87	171 998 015	94		1 911 185	108,70	207 744 602	94		111	121		
	Малопродаја	106 767	40,02	4 272 313		6	114 323	38,34	4 383 512		6	107	103		
	СВЕУКУПНО	1 828 976	96,38	176 270 328	100		2 025 508	104,73	212 128 114	100		111	120		

5. План укупне реализације

Планирана укупна реализација (укупан приход по свим основама) износи 250.223.602 КМ и обухвата:

Ред. бр.	Врста реализације	Вриједност /КМ/
1	Реализација од шумских дрвних сортимената	213.340.307
2	Реализација по основу коришћ. намјенских средстава у складу са ЗОШ :	
	- шумско-узгојни радови	13.188.744
	- изградња и реконструкција путева	7.689.003
	- остало у складу са Законом	2.637.181
3	Реализација од производње биомасе	439.958
4	Реализација од расадничке производње	1.489.857
4	Реализација од ловства	390.790
5	Реализација од осталих шумских производа	543.000
6	Реализација од шумских штета (наплата)	149.451
7	Реализација од услуга у приватним шумама	2.763.600
8	Остали пословни приходи	6.755.708
9	Финансијски приход	447.666
10	Остали приходи	372.337
11	Приходи по основу пром. рач. пол. и исп. греш. ран. година	16.000
	Укупно	250.223.602

Реализација од шумских дрвних сортимената чини 85,26 % укупног прихода Предузећа. План реализације по основу ефеката продаје путем лицитације приказан је у табеларном дијелу Плана. Реализација шумскоузгојних радова и расадничке производње произилази из планираног обима извођења ових радова, те производње садница у планском периоду.

Структуру остале реализације чине: приходи од пословне дјелатности ИРПЦ-а Бања Лука, Центра за газдовање кршем Требиње и шумарске куће „Огњиште“, финансијски приходи и остали приходи.

6. Остали производи шумарства

У претходне три године вршено је прикупљање података за израду студије о потенцијалима осталих производа у шумама Републике Српске, чији је носилац ИРПЦ. Остале шумске производе треба користити у складу са смјерницама из шумскопривредних основа, Правилником о условима коришћења осталих шумских производа и начину сакупљања њихових надокнада, као и прописима који уређују ову област. Шумска газдинства су дужна да врше контролу промета осталих производа, те сходно законским прописима уколико користе остале производе издвоје надокнаду од 3 % продајне цијене производа на посебан рачун ЈПШ, а ако не врше сакупљање осталих шумских производа наплате од комерцијалних сакупљача надокнаду од 5 % продајне цијене производа на посебан рачун ЈПШ. На овом рачуну закључно са 31.12.2021. године расположиво је 92.214 КМ. Ова средства су оперативна тако да је потребно урадити пројекте и извршити ревитализацију осталих шумских производа у газдинствима која имају резервисана средства.

Усвајањем новог Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у ЈПШ „Шуме РС“ а.д. Соколац основан је Сектор за остале шумске производе и остале дјелатности, а истим Правилником је прецизирано и оснивање радних јединица за остале шумске производе у

организационим дијеловима, чиме се недвосмислено потврђује одређеност Предузећа за проширење дјелатности, односно повећање пословних прихода кроз овај вид реализације.

Све то је имало за резултат да се у 2022. години планирају приходи од :

- Скупљања самониклог биља140.962 КМ
- Скупљања шумских плодова153.320 КМ
- Скупљања гљива.....177.218 КМ
- Прерада гљива 30.000 КМ
- Прераде љековитог биља..... 31.000 КМ
- Прерада шумских плодова..... .1.000 КМ
- Производња етеричних уља..... 9.500 КМ
- Накнаде од правних лица за скуп. ост. шум. произ.146.000 КМ
- Укупно689.000 КМ

Примарно је да се приликом коришћења осталих шумских производа води рачуна да се обезбједи њихова биолошка одрживост и побољшање квалитета, односно да се користе тако да не дође до угрожавања биодиверзитета. Сви ови производи кориштења морају бити на „Листе осталих шумских производа намијењених за комерцијално сакупљање“, док посебну пажњу треба обратити на спрјечавање сакупљања заштићених врста, тј. врста са „Листе врста које су забрањене за сакупљање“ (Сл. гласник 75/08, 8/10,71/10 и 65/20).

У времену интензивне индустријализације шуме повећавају и свој социјални значај. Та чињеница отвара могућност за проширење наших услуга у смислу кориштења социјалних и спортско-рекреативних функција које шума пружа. Активности на кориштењу ових функција шуме остварују се у оквиру Предузећа кроз Шумарску кућу Огњиште на Јахорини, Хотел Оријен у Чајничу, као и кроз ловачку кућу у ШГ Оштрељ Дринић. Поред ових објеката који остварују значајнији приход од услуга смјештаја имамо ловачке куће које су за екстерну употребу па самим тим остварују и приход у ШГ Рибнику и ШГ Клековачи. Приходи који су планирани на нивоу Предузећа по овим основама су :

- Приход од услуга смјештаја 256 000 КМ
- Приход од хране и пића468 000 КМ
- Укупно724 000 КМ

Како је потражња за дрвном масом изузетна у свијету се све већи акценат ставља на кориштење остатака иза сјече (шумски отпад, сјеченица и пањевина), које у поређењу са кориштењем фосилних горива врши мању емисију штетних плинова и отпадних вода. Оптерећење атмосфере са CO₂ при кориштењу ових енергената је занемариво, јер је количина емитованог CO₂ једнака количини апсорбованог у току раста биљке. У складу са тим Предузеће се припрема за проширење палете својих производа, те је тако поред огревног дрвета у плану да за потребе корисника вршимо реализацију шумског отпада, грањевине, и сјеченице. Реализација ових производа вршиће се иза редовних или ванредних сјеча са складишта шума пањ и камионски пут. С обзиром да се почињу користити шумске жичаре у до сада тешко приступачним одјелима, и у овим начинима експлоатације се предвиђа искориштавање остатака из сјече, под претпоставком да ће се појавити потражња на тржишту за овим производима. Производно-финансијским планом за 2022. годину планирано је коришћење остатака иза сјече и по основу тога планира се приход од 444.543 КМ (прилог табела 12.1 у табеларном дијелу плана, страница 154).

6.1 План ловства

Међу природним ресурсима Републике Српске ловне површине заузимају значајан простор и имају специфичну улогу у интегралном газдовању шумама. Ловне површине у Републици Српској износе 2.170.000 ha што је 86 % укупне територије РС. Ловачки савез РС као кровна организација у области ловства окупља 20.000 ловаца који су окупљени у 11 ловних регија у склопу којих је 91 ловиште. Јавном предузећу су на кориштење додијељена четири посебна и 15 привредних ловишта. Посебна ловишта се установљавају у аутохтоном станишту вриједне, ријетке и угрожене

врсте дивљачи, док у привредна ловишта спадају она ловишта чији се ловни ресурс одрживо користи и побољшава на основу уложеног капитала, а циљ је остваривање пословне добити.

У Шумама Републике Српске су опстале поједине животињске врсте које су истребљене у многим европским земљама, што представља непроцјенљиву драгоценост. Значајне врсте које се налазе у нашим ловиштима су: дивокоза, вук, медвјед, велики тетријаб, срнећа дивљач, дивља свиња, зец, фазан, јаребица и др.

Економске функције ловног туризма огледају се у доприносу развоју других привредних дјелатности и у доприносу општем привредном развоју. Извори прихода у ловном туризму остварују се по основу такси за улазак у ловиште, такси за одстрел, рањавања и промашаје, по основу откупа меса уловљене дивљачи, по основу услуга у вези са ловом, водичи, кориштење ловачких паса, кориштење возила, услуга смјештаја и слично.

У плану за 2022. годину планирани су приходи од ловства кроз :

- Накнаде за услуге које пружа ловиште.....73.500 КМ
- Накнаде за одстрјел дивљачи.....288.050 КМ
- Накнаде за остале видове кориштења ловишта29.240 КМ
- Укупно390.790 КМ

Када говоримо о ловном туризму, постоји и низ организационих проблема, као што је чињеница да тржиште ловног туризма још увијек није довољно препознато као потенцијал за развој руралних подручја. Такође, недовољно је и развијен систем формалног образовања о ловству у оквиру ловног туризма, слабо је развијен систем туристичког посредништва специјализованог за ловно-туристичку дјелатност и недовољно је развијен систем самофинансирања промотивних активности у иностранству. Поред тога, а из разлога што нису имплементирани одредбе CITES-а, онемогућен је извоз односно износ ловачких трофеја из Босне и Херцеговине, што представља велику препреку за долазак страних ловаца у наша ловишта. Повећање прихода од ловног туризма условљено је низом елемената, а то су: висока платежна моћ ловаца, спортске склоности, потребе за дружењем у специфичном окружењу. У наредном периоду, када је у питању ловни туризам, понуда би требала бити више усмјерена на иностране ловце, али је претходно неопходно инсистирати на реализацији одредби CITES-а.

Велики број дјелатности за које је регистровано Јавно предузеће пружају могућности за проширење асортимана производа и услуга, а тиме и унапређење успјешности пословања. Јавно Предузеће ће настојати да се прилагоди промјенивим захтјевима друштва у односу на ресурсе шума и шумског земљишта, уз обавезно поштивање концепта одрживости који подразумијева принцип задовољавања садашњих захтјева друштва без угоржавања интереса будућих генерација.

7. План сертификације шума

У 2022. години потребно је максимално ангажовање свих запослених јер је у другом полугодишту 2022. године предвиђено да се изврши детаљан преглед за процес рециртификације који би требао да нам обезбједи продужење сертификата за наредних 5 година. Сертификат, а самим тим и рециртификат, може издати само од FSC вијећа овлаштена организација (у случају Јавног предузећа „Шуме Републике Српске“ то је SGS Словачка) која обавља инспекцију организације те увидом у документацију и стање на терену утврђује степен усклађености са стандардима. Вијеће за надзор шума (The Forest Stewardschip Council – FSC) је међународно тијело које појединим организацијама даје дозволу за издавање сертификата и гарантује за аутентичност њихових налаза.

То изискује поштивање свих критеријума које прописују FSC стандарди, те намеће обавезу да газдинства са великом одговорношћу приступе отклањању изречених примједби у предходним контролним прегледима. У последње вријеме уочено је све веће занимање интересних страна за процес газдовања шумама. Укључивање интересних страна у процес газдовања шумама је важан аспект у процесу сертификације, те шумска газдинства у наредном периоду требају посветити посебну пажњу консултовању интересних страна приликом свих својих редовних активности. Пошто је најављено да се ради на проширењу FSC стандарда односно индикатора, само колективним и одговорним радом по овом питању можемо се надати добрим резултатима.

Основни ефекти који се очекују од Програма сертификације и чије испуњавање би задовољило захтјеве већине интересних група су сљедећи: заустављање могућих негативних утицаја који би довели до смањења шумских површина, побољшање квалитета газдовања шумама, несметан и бољи приступ свјетском тржишту, унапређење човјекове околине и бољи привредни и социјални развој. Циљ FSC је промовисање еколошки одговорног, друштвено корисног и економски одрживог газдовања шумама.

Унапређење газдовања шумама након провођења процеса сертификације огледа се кроз процјену еколошко-социолошког утицаја активности газдовања у процесу планирања, заштите на раду и примјене сигурносних мјера током извођења радова и процедура мониторинга општих карактеристика шуме, пословања предузећа и осталих еколошко-социолошких аспеката.

8. План радне снаге

Производно-финансијски план ће се реализовати са 4.841 радника, са следећом квалификационом структуром радне снаге:

Укупно	ВСС	ВШС	ССС	НСС	ВКВ	КВ	ПК	НК	Укупно
Број запослених	1 188	68	2 418	26	49	819	52	221	4 841
%	25	1	50	1	1	17	1	5	100

План радне снаге усклађен је са потребама Јавног предузећа, тј. организационих дијелова, како у извршењу Производно-финансијског плана за 2022. годину, тако и за континуирано дугорочно остварење производних и програмских циљева, утврђених Законом о шумама, Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац, Статутом Јавног предузећа и другим планским документима. Планирани број радника не смије доводити у питање остварење права радника из Колективног уговора код послодавца.

9. План образовања и стручног усавршавања

За унапређење газдовања шумама, један од предуслова је повећање стручности и квалитета стручног рада запослених радника кроз преквалификацију, додатно образовање и усавршавање. Исто тако, стипендирањем ученика и студената одређених квалификација планира се побољшати квалификациона структура и обезбиједити неопходни додатни кадрови, који су гарант бољег и стручнијег рада.

У ове сврхе предвиђено је укупно 350.555 КМ финансијских средстава, а њихова расподела ће се вршити на основу Правилника донешеног на нивоу Предузећа.

10.1 План формирања и расподеле укупног прихода

План формирања и расподеле укупног прихода (план биланса успјеха) је продукт планираног обима реализације шумских дрвних сортимената и њихових цијена из важећег Цјеновника, као и осталих пословних, финансијских и других прихода, са једне стране, те пословних, финансијских и осталих расхода насталих коришћењем шума и шумског земљишта у складу са Законом о шумама и осталим законским и подзаконским прописима, са друге стране.

У односу на остварени укупни приход из 2021. године планира се повећање укупног прихода у 2022. години за 25%. До овога повећања у највећој мјери ће доћи због повећања цијена ШДС. План формирања и расподеле укупног прихода види се из следеће табеле:

Ред. бр.	Елементи		Остварење у 2021. Износ (КМ)	План 2022. Износ (КМ)	%
1	Пословни приходи		197 860 332	249 387 599	126
2	Пословни расходи		196 523 000	242 857 770	124
3	Финансијски приходи		445 863	447 666	100
4	Финансијски расходи		1 380 291	997 326	72
5	Остали приходи		834 779	372 337	45
6	Остали расходи		1 313 735	872 939	66
7	Приходи од усклађ.вријед.имовине		94 169		
8	Расходи од усклађ.вријед.имовине		39 373		
9	Приходи по основу промј. рач. политика и исправке грешака из ран. година		175 626	16 000	9
10	Расходи по основу промј. рач. политика и исправке грешака из ран. година		109 379	78 000	71
11	Укупни приход		199 410 769	250 223 602	125
12	Укупни расход		199 365 778	244 806 034	123
13	Бруто резултат	Бруто добитак	44 991	5 417 568	12 041
14		Бруто губитак			
15	Порези и доприноси из добитка				
16	Нето резултат предузећа	Нето добитак	44 991	5 417 968	12 041
		Нето губитак			

Пословна 2021. година, с обзиром на специфичне услове рада изазване глобалном пандемијом вируса Covid 19, и у највећој мјери са дефицитом радне снаге за послове експлоатације шума због одлива исте у земље Западне Европе, те је самим тим дошло до подбачаја у извршењу физичког обима производње. То се одразило на финансијски резултат пословања Предузећа.

У 2022. години очекује се финансијски резултат од 5,4 милиона КМ, што је могуће остварити само уз максимално ангажовање свих запослених у Предузећу и уз услов да не дође до неког већег поремећаја тржишта наших производа. Уз све то пожељно би било да се обезбједи бољи третман Предузећа код релевантних институција. Конкретна помоћ Предузећу би била, поред осталог, и сагласност Владе РС на продају најквалитетнијих шумских дрвних сортимената путем лицитације што је и предвиђено овим планом, а и обавеза је која проистиче из важећег Акционог плана на сузбијању незаконитих активности у сектору шумарства и дрвне индустрије донесеног од стране Владе РС.

У смислу извршења производних задатака потребно је размотрити могућност субвенционисања приватних предузећа за набавке средстава рада за експлоатацију шума.

За побољшање финансијског стања значајно би било добијање средстава из накнаде за унапређење општекорисних функција шума у складу са чланом 91. ЗОШ, а која су у претходних неколико година била мала за задовољење свих наших обавеза које се финансирају из тих средстава (радови проширене репродукције шума).

На побољшање пословања значајно би утицало смањење издвајања за локалне заједнице, које је потребно ускладити са издвајањем у земљама у окружењу.

Недостатак обртних средстава у дужем периоду код неких организационих дијелова Предузећа намеће интензивнији рад на поправљању ликвидности, односно дуготрајан и темељит рад на финансијској консолидацији.

То првенствено подразумева:

- спровођење донешених мјера из претходне године, у потпуности,
- потпуно извршавање планираних задатака,
- повећање учешћа више вриједних сортимената,
- свођење свих залиха на оптимум,
- провођење мјера штедње на свим нивоима,
- одабир квалитетних, доказаних и солвентних купаца,
- бољу наплату и утуживање дужника,
- инвестирање у складу са могућностима,
- стимулативно награђивање запослених.

Динамички план обухвата мјере за увођење строге финансијске дисциплине уз обрачун затезних камата и обавезно коришћење електронске диспозиције, у циљу постизања боље ликвидности. Смањењем задужености Предузећа, обезбјеђивањем инструмената плаћања и наплатом старих потраживања склапањем уговора о репрограму, постићи пуну финансијску стабилност.

10.2 План расхода

Планирани расходи су 244.806.034 КМ. Највећи дио планираних расхода чине пословни расходи, односно 99,20 % од укупних расхода. У извршењу за 2021. пословни расходи чине 98,57 % укупних расхода.

Структура планираних расхода за 2022. годину у поређењу са остварењем истих у 2021. години је дата у следећој табели:

Ред. бр.	Врста расхода		Остварење у 2021. Износ (КМ)	План 2022. Износ (КМ)	индекс
1	Пословни расходи	Набавна вриједност продате робе	118 320	225 000	190
		Трошкови материјала	4 846 197	7 392 205	153
		Трошкови горива и енергије	4 154 404	6 141 664	148
		Трошкови плата и накнада плата	97 272 402	108 015 056	111
		1 - сјеча и израда шумских дрвних сортимената	13 901 774	19 646 236	141
		2 - привлачење шумских дрвних сортимената од пања до кам. пута	25 900 013	36 661 758	142
		Укупно /1+2/:	39 801 788	56 307 994	141
		3 - Остале производне услуге	8 424 595	13 896 735	165
		Укупно трошкови производних услуга /1+2+3/:	48 226 383	70 204 729	146
		Амортизација основних средстава	9 701 744	10 469 669	108
		Трошкови накнаде за шуме-члан 89.став 1.3ОШ-а	12 744 058	15 977 970	125
		Накнада за општине	16 630 861	21 023 330	126
		Остали пословни расходи	2 828 631	3 408 148	120
			Укупно:	196 523 000	242 857 770
2	Финансијски расходи	Финансијски расходи из односа са повезаним правним лицима			
		Расходи камата и негативних курсних разлика	1 372 678	988 525	72
		Остали финансијски расходи	7 613	8 800	116
		Укупно:	1 380 291	997 326	72
3	Остали расходи	Губици по основу расходања и продаје осн. средств. и нематеријалних улагања	4 699		
		Мањкови	5 933		
		Расходи по основу исправке вриједности и отписа потраж. и остали расходи	1 303 103	872 939	67
		Укупно:	1 313 735	872 939	66
4	Расходи од усклађивања вриједности сталне имовине		39 373		
5	Расходи по основу промјене рач. полит. и исправке грешака из ранијих година		109 379	78 000	71
	Свеукупни расходи		199 365 778	244 806 034	123

У структури пословних расхода производне услуге чине 28,91%, односно 70,20 милиона КМ, од чега сјеча, израда и привлачење учествују са 80,20 % у укупним производним услугама. Трошкови плата и накнада плата чине 44,48 % пословних расхода, док су трошкови надокнаде за коришћење шума и шумског земљишта 6,58 % укупних пословних расхода, трошкови накнада за развој општина са којих потичу продати дрвни сортименти, по основу Закона о шумама ("Сл.гласник РС", број 75/08 и допуна истог "Сл.гласник РС", број 60/13) у пословним расходима партиципирају са 8,66%, а остали пословни расходи чине 1,40 % укупних пословних расхода. Расходи су планирани на основу:

- остварених трошкова за 2020. и 2021. године,
- Закона о раду,
- Колективног уговора за запослене у ЈПШ „Шуме Републике Српске“ ад Соколац,
- Јединствених норми радова у шумарству и калкулација, те извођачких пројеката, и
- осталих законских прописа и уредби.

За боље пословање, односно бољи финансијски резултат поред остварења планиране производње и побољшања њене квалитетне структуре, предвиђена је штедња на свим нивоима и сегментима.

Нарушена финансијска равнотежа код једног броја шумских газдинстава се може поправити повећањем прихода, с једне и смањеним трошковима, с друге стране.

11. План инвестиционих улагања

План инвестиционих улагања садржи инвестициона улагања по врстама инвестиција и по организационим дијеловима Предузећа, са изворима финансирања.

Свако инвестирање морају да прате:

- адекватне одлуке органа Предузећа,
- сагласности и грађевинске дозволе,
- пројектна рјешења (објекти ниско и високоградње),
- рјешење имовинско-правних односа (објекти ниско и високоградње),
- додјела уговора извођачима радова у складу са Законом о јавним набавкама,
- увођење извођача радова у посао (објекат рада),
- именовање надзорног органа,
- испостављање ситуација за извршени рад (привремене и окончане),
- технички пријем, употребна дозвола,
- колаудациони записници, који уз пратећу документацију чине основ за књижење у основна средства,
- куповина основних средстава у складу са Законом о јавним набавкама.

План инвестиционих улагања представља оцјену потреба за инвестицијама у сваком шумском газдинству, или другом организационом дијелу Предузећа са приоритетима будућег инвестирања који су раније одређени одлуком Надзорног одбора. Ти приоритети у инвестирању су:

- **биолошке инвестиције (шумскоузгојни радови),**
- **реконструкција и градња шумских камионских путева,**
- **набавка основних средстава,**
- **набавка интегралног информационог система,**
- **шумскопривредне основе.**

Предвиђена су укупна улагања у износу од 43.271.649 КМ, с тим да је за један дио планираних инвестиција процес набавки започео у 2021. години, али ће исте због процедура бити реализоване тек у 2022. години.

Врста инвестиције		Остварење 2021.	План 2022.	%
Биолошке инвестиције	из извора надокнаде за коришћ. шума и шумског земљишта и осталих	6 033 667	9 237 119	153
	из извора надокнаде за унапређ. општекорисних функција шуме	199 943	3 951 625	1976
	остали	1 166 415	1 378 264	118
	Укупно:	7 400 025	14 567 008	197
Изградња шумског камионског пута		2 536 510	4 741 399	187
Реконструкција шумског камионског пута		2 745 989	4 228 538	154
Израда ШПО		1 153 151	1 396 480	121
Ловна основа		7 003	20 000	286
Информациони систем		202 199	647 300	320
Интегрални информациони систем		2 665 297	3 549 653	133
Израда запреминских и сортиментних таблица			660 000	
Набавка основних средстава		3 635 880	7 245 272	199
Изградња и куповина објеката		699 998	4 964 738	709
Остало			1 251 261	
Укупно		21 046 052	43 271 649	206

Као што се види у табели, планира се повећање инвестиционих улагања у односу на улагања у 2021. години за 106 %. Разлог овоме је првенствено: повећање биолошких инвестиција (шумскоузгојни радови), знатно већи обим радова на изградњи и реконструкцији шумских камионских путева, , набавка основних средстава као и изградња и куповина објеката. У току 2022. године планира се успостављање интегралног информационог система на савременим технологијама, коришћењем мобилних рачунара за праћење шумских дрвних сортимената.

12.1 План пословања Центра за газдовање кршом

Центар за газдовање кршом Требиње газдује шумама и шумским земљиштем на подручју општина Требиње, Љубиње, Билећа и Берковићи, као и дијеловима општина Невесиње и Гацко. Основни документ на основу кога се газдује овим подручјем је дугорочни Програм газдовања подручјем крша, који се доноси за период од десет година (од 01.01.2014.–31.12.2023.г.) и газдовање се углавном своди на кориштење општекорисних функција шума (ЗОШ. Члан 15).

Већина активности радника Центра за газдовање кршом Требиње планираних у 2022. години су радови на узгоју и заштити шума.

1. Од узгојних радова планирано је да се из средстава просте репродукције шума изврши пошумљавање унутар високих шума на површини од 0,5 ха.

2. Из средстава посебних намјена за шуме (проширена репродукција) планирано је пошумљавање крша на површини од 130,5 ха, прашење и окопавање култура на површини од 130,5 ха, те чишћење од корова и непожељних врста у културама испод таксационог прага на површини од 6,2 ха.

Поред узгојних радова, из средстава посебних намјена за шуме планирано је да се финансирају плате радника центра, у складу са пројектима финансирања Центра за газдовање кршом Требиње.

3. У 2022. години неће се вршити берба на плантажама лаванде у ЦГК Требиње, јер је већ у 2021. години урод цвијета био минималан, тако да се почело скупљати сјеме из кога се у расаднику ЦГК Требиње производе саднице лаванде и тај процес ће се наставити и у овој години, како би се произвеле саднице адекватне провинијенције којима ће се засадити нова плантажа.

4. У току 2022. године планиране су следеће инвестиције у расаднику Требиње:

- Изградња растилишта са системом за наводњавање

- Набавка рамова, контејнера и столова
- Хидротехника у расаднику
- Припремни радови у расаднику
- Изградња надстрешнице
- Подизање насада маслина

5. Планирано је да се уради реконструкција зграде Центра, реконструкција лугарнице у Богојевић селу, израде камионски противпожарни путеви у заштићеном подручју Оријен (5,5км), набаве цјепач за дрва, теренско возило и камион за превоз ШДС.

12.2 План пословања Истраживачко-развојног и пројектног центра

Статутом ЈП "Шуме Републике Српске" организациони дио Истраживачко-развојни и пројектни центар основан је с циљем да за Предузеће првенствено, а и за друге субјекте, извршава: израду шумско-привредних основе за државне и приватне шуме, израду ловних основе, пројектује објекте ниско и високоградње, израђује инвестиционо-техничку документацију, израђује остале пројекте и програме, обавља послове дијагнозно-прогнозне и извјештајне службе.

У току 2022. године, планирано је да се изврше следећи радови:

-Обрада теренских података и писање текстуалног дијела шумскопривредних основа за следећа шумскопривредна подручја: "Посавско", „Петровачко“, "Источнодрварско" и за Туристички центар "Клековача“.

-Прикупљање таксационих података за следећа шумскопривредна подручја: "Калиновачко", „Добојско-Дервентско“, "Мајевичко" и "Трновско".

-Припремни радови за инвентуру који се односе на издвајање и обиљежавање одсјека на терену за следећа шумскопривредна подручја: "Романијско", „Јахоринско“, "Вишеградско" и "Руђанско".

-Експериментално ће се вршити снимање изданаčkih шума на основу даљинске детекције тј. авио снимања.

-Планирано је да се раде ловне основе за ловачка удружења и процјене здравственог стања стабала по дрворедима у општинама Републике Српске, али још нису склопљени уговори за те послове и очекује се да ће бити склопљени до прољећа 2022. године.

-Пројектовање и израда инвестиционо-техничке документације за пројекте изградње шумских камионских путева око 50 km и пројекте реконструкције шумских камионских путева око 40 km.

-У овој планској години наставиће се са мониторингом здравственог стања шума путем сателитских снимака за цијелу територију Републике Српске.

-Вршиће се снимање података са постављених биоиндикацијских тачака у оквиру Извјештајно-прогнозне службе.

-Наставиће се прегледи регистрованих и нерегистрованих сјеменских објеката у свим шумскопривредним подручјима гдје је било таквих објеката. У склопу тих активности вршиће се и прегледи расадника у погледу контроле производње, здравственог стања шумског сјемена и контроле квалитета и здравственог стања садног материјала.

-Наставиће се послови дигитализације карата за шумскопривредна подручја која нису до сада дигитализована.

-Наставиће се обука сјечака и тракториста у Јавном предузећу, сходно одлуци Управе Јавног предузећа.

-У 2022. години наставиће се радови на прикупљању података и обрада података за израду запреминских и сортиментних таблица.

-Наставиће се послови на нормирању средстава рада у шумарству за сјечу и привлачење као и норми за рад са жичарама.

ЗАКЉУЧЦИ:

- Свјесни чињенице да газдујемо са једним од највећих природних ресурса Републике Српске у свом раду се руководимо начелом да одржимо трајност приноса и прихода, а за то је доказ да је планирани обим производње 2,822 милиона m^3 свеукупне дрвне масе што представља 86 % просјечног годишњег етата за шуме подесне за газдовање по ШПО (3,280 милиона m^3 свеукупне дрвне масе). Оваквим односом величина могуће и планиране сјече и висине годишњег прираста свеукупне дрвне масе (5,168 милиона m^3) долази до сталног повећања залиха свеукупне дрвне масе.
- План за 2022. годину предвиђа почетак примјене интегралног информационог система на бази САП програма, који ће побољшати производни процес, систем контроле промета ШДС, убрзати фазу реализације и обезбиједити прецизније податке о квалитету шума по ужим локацијама .
- Основне предности које нам обезбеђује процес сертификације су: задовољавање захтјева већине интересних група, заустављање могућих негативних утицаја који би довели до смањења шумских површина, побољшање квалитета газдовања шумама, несметан и бољи приступ свјетском тржишту, унапређење човјекове околине и бољи привредни и социјални развој. Пред нама је у 2022. години изазов у смислу продужења ФСЦ сертификата за наредних пет година и с тим у вези планирано је да се у другој половини 2022. године изврши рецертификација шума којима газдује наше Предузеће.
- Планираним шумскоузгојним радовима на подизању, одржавању и њези постојећих шумских култура, те пошумљавању голети и потребним радовима у високим деградираним и изданачким шумама и другим радовима, наставиће се значајна улагања у шуме и шумски фонд који се не воде у билансној позицији Предузећа. Повећање шумског фонда који по Закону не чини имовину Предузећа само по основу улагања у шумско-узгојне радове износи 14,57 милиона КМ што је више од остварења у 2021. годину за 97%. Потпуно испуњење обавеза дефинисаних Законом о шумама и важећим ШПО је могуће ако се сва средства прикупљена по основу надокнаде за унапређење општекорисних функција шума по члану 91. Закона о шумама усмјере у намјенске сврхе.
- Овим планом је обезбеђен раст имовине Предузећа кроз инвестициона улагања (изградње и реконструкције шумских камионских путева, те осталих инфраструктурних објеката, израде ШПО, израде интегралног информационог система, сортиментних таблица и остала средства неопходна за пословање Предузећа), и то из извора: амортизације основних средстава, надокнада за коришћење шума и шумског земљишта у својини Републике, надокнада за унапређење општекорисних функција шума, остварене добити и других извора. Планом предвиђена инвестициона улагања за 2022. годину су већа од извршених инвестиција за 2021. годину за 106 %.
- Поред производње дрвета шуме дају и низ других производа (гљиве, ароматично и љековито биље, шумско воће и остали плодови), који су у претходном периоду релативно мало кориштени. Недвосмислена потврда одређености Предузећа за проширење дјелатности, односно повећање пословних прихода кроз овај вид реализације се види у основању Сектора за остале шумске производе и остале дјелатности, као и оснивање радних јединица за остале шумске производе у организационим дијеловима. Остале шумске производе треба користити у складу са смјерницама из шумскопривредних основа и Правилника о условима коришћења осталих шумских производа и начину сакупљања њихових надокнада, као и прописа који уређују ову област. У 2022. години планира се приход по овим основама у износу од 689.000 КМ. Уз ове приходе планирани су приходи од услуга смјештаја и угоститељства у износу од 724.000 КМ.
- Јавном предузећу су на кориштење додијељена четири посебна и 15 привредних ловишта. Када говоримо о ловном туризму, поред низа организационих проблема, као главну препреку у његовом развоју наводимо да нису имплементирани одредбе CITES-а, те је онемогућен извоз односно износ ловачких трофеја из Босне и Херцеговине, што

представља велику препреку за долазак страних ловаца у наша ловишта. Извори прихода у ловном туризму остварују се по основу такси за улазак у ловиште, такси за одстрел, рањавања и промашаје, по основу откупа меса уловљене дивљачи, по основу услуга у вези са ловом, водичи, кориштење ловачких паса, кориштење возила, услуга смјештаја и слично. По тим основама је у 2022. години планиран приход у износу од 390.790 КМ. Поред економске функције ловни туризам доприноси развоју других привредних дјелатности и доприноси општем привредном развоју.

- За боље пословање односно бољи финансијски резултат, поред остварења планиране производње и побољшања њене квалитетне структуре, значајно је и смањење укупних расхода и свих врста трошкова по мјестима и носиоцима, те њихово свођење на најмањи могући ниво. Приликом израде Плана тежило се минимализацији индиректних трошкова производње (нематеријални трошкови, непроизводне услуге), док су ограничене могућности рационализације и минимизирања трошкова када се ради о издвајањима по основу Закона. Тако у категорији нематеријалних трошкова највећу појединачну ставку чине издвајања у складу са чланом 89. Закона о шумама, односно 10% финансијских средстава од вриједности продатих ШДС утврђене по цијенама франко камионски пут по Цјеновнику Јавног предузећа шумарства, за развој општина са којих потичу продати сортименти. Та средства чине око 8,66% укупних пословних расхода, односно 21 милиона КМ, што је износ већи за 3,9 пута од планиране бруто добити (5,4 милиона КМ) за 2022. годину.
- Систем рационалног управљања расположивим новцем и одржавање ликвидности ће и у 2022. години бити од пресудног значаја за Предузеће. Последњих година суочени смо са дефицитом извођача радова у шумарству, што је директна посљедица нередовног плаћања извршених радова као и одлива производних радника, а разлог је дефицит радника у готово свим привредним и услужним дјелатностима у развијеним земљама Европске уније. Са друге стране евидентно је да је дошло до јачања дрвопрерађивачког сектора РС, БиХ и региона што се види кроз енормну тражњу ШДС. Отуда и потреба да се на бази искустава из претходног периода евентуални поремећаји на тржишту дочекају спремније и да се брже реагује на исте.
- Посљедице Корона вируса у смислу отежаног привредног пословања, као и криза у Украјини већ се манифестују у виду инфлацијског шока, који је првенствено изазван снажним растом цијена енергената и хране на међународним тржиштима. То ће се у нашем Предузећу осјетити у наредном периоду у виду захтјева за повећањем цијена рада у експлоатацији, као и захтјева за повећањем плата радника. Овај проблем се може превазићи повећањем прихода, а оно је у највећој мјери везано за повећање цијена наших производа и умањењем законом прописаних накнада, односно растерећењем наше привредне дјелатности. План за 2022. годину је урађен у складу са Законом о шумама, шумскопривредним основама, Трогодишњим планом пословања те посебним Уговором о коришћењу шума и шумског земљишта закљученим са Ресорним министарством. Уз максимално залагање свих запослених и уз подршку Ресорног министарства за очекивати је да ће се плански задаци у 2022. години у потпуности испунити.

Јавно предузеће шумарства
"Шуме Републике Српске" а.д. Сокоцац
Дирекција

Број дана: 17-03-2022		
Број протокола	Класификациона ознака	Број протокола
07	1003	1065/22

